

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE BURGERLIJKE AANSPRAKELIJKHEID INZAKE FISKALE GELDBOETE

1. Wij hebben ons voorgenomen — daar wij uit redenen van publicatie naar beperking moesten streven — een vraagpunt te bespreken waaromtrent grote verscheidenheid heerst onder de Belgische, Nederlandse en Franse juristen.

Indien de hedendaagse Belgische en Franse rechtspraak op grond van een conforme rechtsleer, stelling hebben gekozen voor het gemengd karakter van de fiscale geldboete, blijkt nochtans geen vaste grens te zijn getrokken omtrent de gevolgtrekkingen welke hieruit zullen afgeleid worden.

Ter gelegenheid van de publicatie van het arrest van het Hof van Verbreking van 26 Januari 1925, heeft Eerste Advocaat-Generaal Leclercq de mening voorgoed dat het stelsel van het zogenaamd gemengd karakter van de fiscale geldboete een mysterieus begrip inhield en dat bijgevolg de jurist uiterst voorzichtig moest zijn wanneer hij hieruit gevolgtrekkingen wilde afleiden (1).

Wanneer men de rechtspraak van de laatste decennia overschouwt, stelt men vast dat het Beheer met behouding steeds het principe van het gemengd karakter van de fiscale geldboete vooropstelde om, doorheen een nog onvaste rechtspraak, steeds nieuwe doelstellingen te veroveren.

Dit gemengd karakter wordt weliswaar sedert ons Strafwetboek van 1867 niet meer betwist : aldus wordt bij artikel 100 bepaald dat de principes van het gemeen strafrecht niet zullen toegepast worden op de misdrijven van fiscaal recht wanneer zij tot gevolg hebben een vermindering van de geldboete. De betwistingen echter ontstaan bij de toepassing van het principe en bij de gevolgtrekkingen ervan.

Wijzen we ten exemplatieve titel om de amnestiewet van 28 Augustus 1919 welke geen bepaling inhield betreffende het behoud van de fiscale geldboete. Het Beheer, steunende, op het dominerend karakter van schadeloosstelling van de fiscale geldboete, bekwaam voldoening door verscheidene arresten van het Hof van Verbreking (2).

De verjaring van de strafvordering inzake fiscale geldboete, ontdoken rechten en verbeurdverklaring bleek tot vóór het arrest van het Hof van Verbreking van 26 Januari 1925 een burgerlijke vordering te zijn, zodat, wanneer zij werd ingesteld vóór de verjaring van de openbare vordering, ze niet onder de regelen

viel, welke bepaald worden voor de verjaring van deze openbare vordering (3).

De geldboete, zo redeneerde het Beheer, is een schadeloosstelling voor het door sluike handelingen aan de Staat berokkend nadeel. Deswege maakte ze in hoofde van het Bestuur een schuldvordering uit waarvan de invordering gedurende dertig jaar door de burgerlijke rechtsmiddelen kon worden vervolgd tegen de veroordeelde en eventueel tegen dezes erfgenamen. Tegen deze uitbreidende interpretatie van het vergoedende karakter van de fiscale geldboete werd door de rechtspraak in België gereageerd. Voortaan zal de vordering van het Beheer, strekkend tot verwijzing in een gevangenisstraf, een geldboete, vervangende gevangenisstraf, verbeurdverklaring en tot betaling van de kosten van vervolging aangezien worden als een publieke vordering en beheerst worden door de regelen van artikel 22 van de wet van 17 April 1878 (4).

Om dezelfde redenen, zo betoogde het Beheer zijn de erfgenamen verplicht tot het betalen van de nog door de overleden veroordeelde verschuldigde geldboete en, bij toepassing van artikel 1384 B.W., kan, wanneer de veroordeelde de geldboete niet betaalt, deze worden geëist van de verantwoordelijke derden (de werkgever voor zijn werknemer; de vader voor de minderjarige bij hem inwonende kinderen).

Het Beheer maakt, wat de werkgever betreft, een onderscheid tussen diens burgerlijke verantwoordelijkheid, waarmede hij wegens het gemengd karakter van de fiscale geldboete zou zijn belast, en deze die voor hem voortvloeit uit een uitdrukkelijke bepaling van de wet zoals voorzien bij artikel 231 van de Algemene Wet van 1822. In het eerste geval mag de invordering van de geldboete en van de schadeloosstelling slechts op zijn goederen worden vervolgd, terwijl hij in het tweede geval de subsidiaire gevangenisstraf moet ondergaan indien hij insolvent is (5).

Wat dit laatste probleem betreft, werd nog geen vaste stelling in de rechtspraak genomen. Wij hebben het nuttig geoordeeld deze studie te wijden aan de kwestie van de burgerlijke verantwoordelijkheid voor de fiscale geldboete : de verscheidenheid van opvatting onder de Belgische, Nederlandse en Franse juristen nopen ons ertoe in het licht van de parlementaire werken, van de rechtsleer en de rechtspraak aan te wijzen hoe dit begrip van de burgerlijke verantwoorde-

lijkheid voor andermans daden ten onrechte werd uitgebreid tot de fiskale geldboete.

2. Wat leren ons de bestaande rechtsleer en rechtspraak (6)? In fiskale zaken worden twee soorten verantwoordelijkheid onderscheiden :

1° de strafrechtelijke in hoofde van de werkgever voor de werknemer gegrond op het artikel 231 van de Algemene Wet van 1822. Deze bepaling luidt als volgt : « Alle kooplieden, trafikanten, fabrikanten en neringdoeners, schippers, voerlieden en verder alle personen die wegens hun handel of bedrijf in enige betrekking staan tot de administratie, de partikulieren die wegens hun bijzondere zaken in enige betrekking staan tot de administratie, zullen verantwoordelijk zijn voor de daden van hun bedienden, arbeiders, knechten en verder door hun bezoldigde personen, voor zoveel deze daden in betrekking staan met het door hen uitgeoefend bedrijf. In de gevallen waar de kooplieden en de andere personen reeds hierboven aangehaald zouden bekeurd worden wegens smokkel of andere overtredingen aan deze wet of aan de bijzondere wetten en dat zij zouden voordragen ter hunner verrechtvaardiging dat voormelde smokkel of andere overtredingen werden gepleegd door hun bediende, knecht of werkman zonder dat zij er kennis van hadden, zullen de eerste niettemin en dit zonder rekening te houden met onwetendheid van de daad, de geldboete oplopen welke tegen de overtreders wordt gesteld. »

2° de burgerlijke verantwoordelijkheid van de vader of de moeder voor de bij hen inwonende minderjarige kinderen, gegrond op het artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek.

Wat deze laatste verantwoordelijkheid betreft, blijkt onzes inziens de door de Belgische rechtspraak gekozen stelling niet gerechtvaardigd, noch uit juridisch, noch uit sociaal standpunt.

De fiskale geldboete treft aldus de burgerlijke verantwoordelijke personen. De bespreking van dit vraagpunt noopt ons ertoe even terug te blikken op de evolutie van rechtsleer en rechtspraak onder oogpunt van het karakter van de fiskale geldboete. Alhoewel de wetteksten in Frankrijk en in ons land desbetreffend verschillend zijn, menen wij het nuttig het onderzoek in deze richting aan te vangen.

3. De Franse auteurs hebben er verscheidene stelsels op nagehouden : in een eerste stelsel wordt door zekere auteurs vooropgesteld dat deze geldboete een penaal karakter draagt (7). Volgens een tweede stelsel wordt deze geldboete aangezien als een burgerlijke vergoeding : de voornaamste verdedigers van dit stelsel zijn Le Sellyer en Touller (8). Ten slotte werd een tussenstelsel gevonden dat aan de fiskale geldboete een gemengd karakter toeschrijft. Dit stelsel wordt echter op zijn beurt onderverdeeld in twee systemen ; in het ene wordt verklaard dat de geldboete weliswaar een schadeloosstelling zal zijn om de schade welke de smokkel aan de Schatkist doet ondergaan, naar wettelijk vermoeden te vergoeden, maar waarin het straffarakter desniettemin het dominerende bestanddeel blijft (9). In het andere systeem wordt voorgesteld dat de geldboete zonder geheel haar straffarakter te verliezen in eerste instantie een ware burgerlijke schadeloosstelling is. De fiskale geldboete wordt aldus, volgens dit laatste systeem, opgelegd ingevolge bijzondere wetten ten aanzien van bepaalde misdrijven die een schade berokkenen aan de fiscus d.i. die de geldelijke belangen van de Staat benadelen.

Ingaand op deze redenering laten verscheidene wets-

bepalingen toe de fiskale geldboete te verhalen op de burgerlijk verantwoordelijke personen. Aldus, luidens artikel 595 van het Decreet van 28 December 1926, zullen de eigenaars van de koopwaren burgerlijk verantwoordelijk zijn voor de daden gesteld door hun aangestelden, factoren, agenten, dienstboden, loondienaars wat betreft de te betalen rechten, verbeurdverklaringen, geldboeten en kosten (10).

4. De Franse rechtspraak, in de lijn van de rechtsleer, heeft zich gevestigd op het gemengd karakter van de fiskale geldboete en op het dominerende bestanddeel van schadeloosstelling (11).

De beweegredenen die de Franse rechtspraak ertoe leidden deze stelling van de rechtsleer te beamen zijn hoofdzakelijk gevestigd :

1) op het recht van het Beheer tot vervolging en transactie ;

2) op de tekst van het artikel 20 van het decreet van 6-22 Augustus 1791, luidens hetwelk de burgerlijke verantwoordelijkheid gehuldigd wordt van de eigenaar van de koopwaar ;

3) op de toekenning aan het Beheer van het geheel of een deel van de geldboeten.

Alhoewel een wetsbepaling de burgerlijke verantwoordelijkheid van eigenaars en committenten had vastgesteld, was er in de rechtsleer en de rechtspraak geen eensgezindheid nopens de aard van deze verantwoordelijkheid. Volgens de ene was deze verantwoordelijkheid gegrond op het gemengd karakter van de fiskale geldboete, o.m. op het overwegend bestanddeel van schadeloosstelling voor de Schatkist (Crim. 9-5-1879. D.P. 1883-1-483) ; volgens de anderen bleek deze verantwoordelijkheid gegrond op een nalatigheid, op een gebrek aan bewaking, zodat er een wettelijk vermoeden bestond dat de eigenaar medeplichtig was aan fraude doordat de ondergeschikte gehandeld had op zijn bevel of met zijn toestemming ; het was bijgevolg een strafrechtelijke verantwoordelijkheid (Paris, 7-12-1882 D.P. 1883-2-179).

Zekere auteurs als Garraud zijn ook van oordeel dat de meesters en committenten strafrechtelijk verantwoordelijk zijn omdat zij persoonlijk schuldig zijn, niet om het misdrijf te hebben gepleegd, maar om het te hebben laten plegen.

Deze strafrechtelijke verantwoordelijkheid wegens andermans daden zou niet in tegenstrijd zijn met de persoonlijkheid van de straffen, vermits zij op een persoonlijk feit van nalatigheid of gebrek aan bewaking zou gegrond zijn. Deze zienswijze zou het voordeel bieden de fiskale geldboete, die wellicht tegenstrijdige begrippen inhoudt, terug te brengen tot het gemeen recht.

Op grond van deze wetsbepaling, breidde de Franse rechtspraak dit principe uit tot de burgerlijke verantwoordelijkheid van deze personen die, luidens het gemeen recht, verantwoordelijk zijn wegens andermans daden. Zij aanvaardt deze oplossing niet alleen wanneer de daders van de fiskale overtreding kunnen aangezien worden als aangestelden volgens de bewoordingen van de reeds bovenaangehaalde wetsbepaling, maar eveneens — zelfs al mocht deze verhouding van meester tot aangestelde niet voorhanden zijn — telkens, volgens het gemeen recht, de burgerlijke verantwoordelijkheid voor de herstelling van een misdrijf op een derde wordt gelegd, op grond van artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek (12).

Aldus wordt de vader of moeder burgerlijk verantwoordelijk voor de fiskale geldboete door hun minderjarige kinderen opgelopen (13). Nochtans wordt deze burgerlijke verantwoordelijkheid van de ouders niet algemeen aanvaard (14). Zekere auteurs aanzien de

fiskale geldboete als een straf en niet als een eenvoudige schadeloosstelling. Deze verantwoordelijkheid zou slechts te verrechtvaardigen zijn in zoverre de ouders daadwerkelijk de rol van committent of meester hebben vervuld en anderzijds hun kinderen gehandeld hebben als hun agenten of hun ondergeschikten, zoals voorzien bij artikel 565 van het decreet van 28 December 1926.

Meesters en committenten worden eveneens burgerlijk aansprakelijk gesteld voor de fiscale geldboete door hun aangestelden of dienstboden opgelopen, zelfs al mochten zij geen eigenaars zijn van de koopwaar (15).

Ingaand op het principe van het gemengd karakter van de fiscale geldboete, veroordeelt de Franse rechtspraak de minderjarige van 16 jaar, van wie verklaard wordt dat hij gehandeld heeft zonder oordeel des onderscheids. Indien, door het gemis aan oordeel des onderscheids de minderjarige aan de strafactie ontsnapt, wordt hij toch onderworpen aan de verplichting tot herstel van de schade, welke het misdrijf heeft veroorzaakt (16).

Aldus uit het principe van het dominerend burgerlijk karakter van de fiscale geldboete, heeft het Franse Hof van Verbreking kunnen afleiden dat de minderjarige, minder dan 16 jaar oud, schuldig verklaard aan een douane-misdrijf, maar vrijgesproken als hebbende gehandeld zonder oordeel des onderscheids, niettemin zal kunnen verwezen worden in de betaling van de fiscale geldboete. De Franse wet van 22 Juli 1912, die het artikel 66 van het Strafwetboek heeft overgenomen, heeft deze zienswijze ongewijzigd gelaten; aldus kan de minderjarige, boven 13 jaar en beneden 18 jaar, vrijgesproken wegens gemis aan oordeel, toch veroordeeld worden op grond dat de fiscale geldboete eenvoudig een herstel ten bate van de Schatkist beoogt.

Aldus is de theorie van de Franse rechtspraak heden algemeen gevestigd op het gemengde karakter van de fiscale geldboete. Deze is terzelfdertijd én een straf in hoofde van de delinkwent ter beteugeling van de fraude, én, in hoofde van het Beheer, een schadeloosstelling omdat zij erop gesteld is door de smokkel veroorzaakte schade te herstellen.

Edoch telkens gevolgtrekkingen uit de principes van het straffkarakter en van het burgerlijk karakter van deze geldboete in conflict komen, zal het karakter van schadeloosstelling de voorkeur genieten. De Franse rechtspraak oordeelt immers dat het hoofdzakelijk doel van de fiscale straffen steeds moet zijn: het herstel van de schade door de Schatkist geleden.

Daaruit volgt dat de geldboete kan verhaald worden op de burgerlijk verantwoordelijke derden, op grond van artikel 1384.

In de toepassing van deze principes menen wij dat de Franse rechtspraak te verregaande gevolgtrekkingen heeft afgeleid: aldus worden de minderjarigen beneden de 18 jaar die vrijgesproken werden wegens gemis aan oordeel des onderscheids, niettemin veroordeeld tot de betaling van de fiscale geldboete. Dit gemis aan oordeel des onderscheids sluit immers in hoofde van de minderjarige alle strafrechtelijke verantwoordelijkheid uit.

Welnu indien de fiscale geldboete terzelfdertijd in hoofde van de minderjarige een straf uitmaakt en in hoofde van de Schatkist een schadeloosstelling, hoe zou zij kunnen uitgesproken worden tegen een onverantwoordelijke?

5. Geheel anders oordeelt de Nederlandse rechtsleer en rechtspraak. Stellen we bij de aanvang vast dat

de Nederlandse wet van 28 April 1822 in België nog steeds in zwang is.

De fiscale delicten worden weliswaar strafbaar gesteld bij een reeks afzonderlijke wetten maar zij worden steeds aangezien als strafzaken zonder meer. In de memorie van toelichting van de Algemene Wet wordt verklaard: «De ontdekking moet niet enkel pecuniele schade tengevolge hebben maar ook gevaugenis en andere straf den persoon der bedrivers kunnen treffen en tot den lastgever zooveel mogelijk zich uittrekken en dan moet zij ook alle zedelijke middelen bevatten, die tot zodanige ontdekking kunnen leiden. Zal de wet billijk zijn, dan moeten hare straffen zoveel mogelijk zich wijzigen naar den aard en de omstandigheden der overtreding» (17).

Welnu het artikel 231 van de Algemene Wet stelt bepaalde personen verantwoordelijk voor de daden van ondergeschikten.

Wordt hiermede een strafrechtelijke of een burgerlijke verantwoordelijkheid bedoeld? De Nederlandse rechtsleer antwoordt eensluidend dat hier alleen spraak is van een strafrechtelijke verantwoordelijkheid. Het artikel 231 regelt aldus een strafrechtelijke verantwoordelijkheid afwijkend van het gemeen recht en hierop gegrond dat de meester, ofwel kennis had van de overtreding door zijn ondergeschikten begaan, ofwel deswege geen afdoende maatregel heeft genomen om dit te verhinderen.

Het artikel 231 bestraft in feite een soort medeplichtigheid, gegrond op het vermoeden dat de smokkel plaats greep op hun bevel of met hun toestemming. Nederlandse en Belgische rechtspraak zijn het hier eens dat er geen spraak kan zijn van burgerlijke verantwoordelijkheid. Het doel van het artikel 231 is voornamelijk: 1° het treffen van de werkelijk schuldige die zich al te dikwijls schuil hield achter zijn ondergeschikten, 2° de zekerheid tot betaling van de geldboete die anders in vele gevallen onverhaalbaar zou zijn.

6. Indien Nederlandse en Belgische jurisprudentie dezelfde stelling hebben bijgetreden wat betreft de aard van de verantwoordelijkheid bij het artikel 231 bedoeld, lopen de meningen echter uiteen wanneer het betreft de uitbreidende interpretatie welke door bepaalde jurisprudenties in zake verantwoordelijkheid voor fiscale geldboete aan derden wordt opgelegd, en wel namelijk in zake burgerlijke aansprakelijkheid van de ouders voor de bij hen inwonende minderjarige kinderen.

De Hoge Raad in Nederland besliste dat de vader niet burgerlijk aansprakelijk was voor zijn minderjarige kinderen (18).

Daar het artikel 231 van strafrechtelijke aard is, dient het naar Nederlandse opvatting, strikt uitgelegd te worden. Anders wordt het echter wanneer de zoon zou vallen onder de categorie van de bezoldigde personen. In dit geval betreft het de strafrechtelijke verantwoordelijkheid gegrond op artikel 231 van de Algemene Wet.

Wat de aansprakelijkheid van de minderjarige kinderen betreft besliste de Hoge Raad als volgt:

«Overwegende dat het ten jare 1822 alhier vigerende wetboek Napoleon in artikel 1384 voorschrijft in »hoever de ouders voor hun kinderen en de meesters »voor hun bedienden burgerlijk verantwoordelijk zijn »en dat bij het bestaan van zodanig voorschrift, de »wetgever in dat jaar 1822 bij de Algemene Wet van »26 April 1822 van oordeel is geweest alleenlijk een »verantwoordelijkheid van meesters voor hun bedienden in artikel 231 te moeten bepalen en die van »ouders voor hun kinderen met stilzwijgen te moeten

» voorbijgaan, waaruit de kennelijke bedoeling van » dien wetgever is op te maken van die laatste ver- » antwoordelijkheid niet te hebben gewild, zonder het- » welk hij die anders even goed in die Algemene Wet » zou hebben opgenomen.

» Overwegende dat dit gevoelen nog wordt versterkt » door de woorden zelve van meergenoemd artikel 231 » waar worden opgenoemd de bedienden, arbeiders, » knechten of verdere door hen bezoldigde personen, » gevend de wetgever duidelijk te kennen door die » woorden verder bezoldigde personen hier een andere » betrekking op het oog gehad te hebben dan die van » ouders tot hun kinderen » (19).

Aldus naar luid van de Nederlandse rechtspraak en rechtsleer wordt de burgerlijke verantwoordelijkheid op grond van het artikel 1384 van het burgerlijk wetboek verworpen.

7. In België wordt het gemengd karakter van de fiskale geldboete sinds ons Strafwetboek van 1867 door rechtsleer en rechtspraak algemeen aanvaard (20).

Uit de besprekingen die gevoerd werden in Kamer en Senaat bij het opstellen van het artikel 100 van het Strafwetboek blijkt duidelijk dat de principes van het algemeen strafrecht niet toepasselijk zijn op de fiskale geldboeten (21).

Volgens zekere parlementsleden als baron d'Anethan en Malou lag de reden voor de hand: de afwijking aan de algemene principes van het Strafrecht rustte op het bijzonder karakter van de fiskale geldboete, meer bepaald op het karakter van schadeloosstelling voor het nadeel berokkend aan de Staat. Deze zienswijze werd niet algemeen bijgetreden. De toenmalige Minister van Justitie Bara bekampte deze stelling en steunde op gezaghebbende auteurs als Faustin-Helie en Haus om te betogen dat de fiskale geldboete een louter strafrechtelijk karakter had (22).

Desniettemin behielden Kamer en Senaat de tekst van het artikel 100 en bevestigden aldus het bijzonder karakter van de fiskale geldboeten. De Belgische rechtspraak heeft dan ook het karakter van schadeloosstelling onvoorwaardelijk toegekend aan de fiskale geldboete. In de lijn van de Franse rechtspraak legde zij eveneens de nadruk op het dominerende bestanddeel van de schadeloosstelling (23).

8. Het arrest van het Hof van Verbreking d.d. 26 Januari 1925 luidde in de tot dan toe gevestigde rechtspraak een nieuwe richting in. Het Beheer had zich in verbreking voorzien tegen het arrest van het Hof van beroep te Brussel d.d. 29 Januari 1924 op grond dat de vordering van het Beheer, strekkend tot betaling van een geldboete van 10.000 fr. wegens invoer van alcohol, uitgedoofd was door verjaring.

Welnu, zo betoogde het Beheer, deze vordering was ten nuttigen tijde ingesteld, daar zij tot doel had het herstellen van de schade door het misdrijf veroorzaakt.

Het Hof van Verbreking is nochtans deze zienswijze niet bijgetreden en gaf voor het eerst uiting aan een nieuwe opvatting in de tot dan toe ingeslagen richting van de Belgische rechtspraak: de fiskale geldboete beoogt weliswaar de forfaitaire schadeloosstelling van de Fiskus wegens de schade welke hij lijdt door de smokkel, maar ten aanzien van de dader behoudt zij het karakter van een straf; daarenboven, zo luidt het arrest verder, waarborgt de vervangende gevangenisstraf deze dubbele bestemming enerzijds door het verzekeren van de terugvordering, anderzijds, in geval van niet-betaling, door de plaats in te nemen van de geldelijke straf; het arrest besluit dat de actie, ingesteld door het Beheer, een publieke vordering is en beheerst wordt door het artikel 247 van de algemene

wet, en dat verjaring intreedt overeenkomstig het gemeen recht zoals voorzien bij het wetboek van strafvordering, art. 22 van de wet van 17 April 1878.

In een merkwaardige nota wijst eerste-advocaat generaal Paul Leclercq enerzijds op het mysterieus karakter van de fiskale geldboete, anderzijds op de onrechtmatige toewijzing aan de Staat van een forfaitaire schadevergoeding onder vorm van een geldboete: « In vele gevallen, zo betoogt de opsteller van de nota, bestaat deze schade niet om reden dat er geen rechten ontdoken werden (b.v. in geval van dienstbelemmering); in andere gevallen is het beloop van de ontdoken rechten zeer gering — derhalve worden de ontdoken rechten teruggevorderd en worden de aangehaalde goederen en vervoermiddelen verbeurd verklaard zodat de Staat reeds een voldoende genoegdoening bezit. Wanneer de smokkelaar wordt betrapt, wordt hij gestraft niet alleen voor de bekeurde overtreding maar ook voor de veronderstelde andere gevallen van smokkel waar hij niet bekeurd werd. Hij zal de boete betalen gelijk aan het tienvoudige van de ontdoken rechten — zij een zeer hooglopend bedrag. »

Allerlei pretoriaanse maatregelen verzekeren de inning van deze geldboeten, zoals het verbod van toepassing van verzachtende omstandigheden — het verbod van toepassing van de voorwaardelijke veroordeling — de strafrechtelijke verantwoordelijkheid voor andermans daden, op grond van artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek.

Deze nieuwe ingeluide richting werd nog in een recent arrest van het Hof van Verbreking bevestigd (24).

Beide arresten hebben een mijlpaal gesteld omdat zij aan een steeds meer en meer opdringerige Administratie paal en perk hebben gesteld. Deze arresten werpen zekere gevolgen welke het Beheer uit het begrip van de gemengde geldboete meende te mogen trekken. Indien zij de theorie van de gemengde geldboete getrouw blijven, wordt nochtans het stelsel van het dominerend karakter van schadeloosstelling prijsgegeven en terdege het penaal karakter op voet van gelijkheid geplaatst.

9. Na het invoege treden van ons Strafwetboek van 1867 weehouden de rechtsleer en rechtspraak een dubbele soort verantwoordelijkheid namelijk: de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van meesters en committenten voor hun aangestelden, gegrond op artikel 231 van de algemene wet en de burgerlijke verantwoordelijkheid voor andermans daden, gegrond op artikel 1384 B.W.: aldus wordt de burgerlijke verantwoordelijkheid van de vader voor de fiskale geldboete opgelopen door de bij hem inwonende minderjarige kinderen, wegens een fiskale overtreding, op grond van voornoemd artikel aanvaard om reden van het speciaal karakter van deze geldboete welke in hoofddeel de herstelling beoogt van de schade door de Staat geleden (25).

In zijn advies dat het arrest van het Hof van Verbreking voorafging (26) betoogde advocaat generaal Pholien dat de fiskale geldboete een gemengd karakter draagt, met een dominerend bestanddeel van schadeloosstelling. Deze redenering steunde enerzijds op tekstargumenten getrokken uit de bepaling van artikel 100 alinea 2 van het Strafwetboek en uit de parlementaire besprekingen bij de stemming van voornoemd artikel; anderzijds op het feit dat het Openbaar Ministerie slechts gevoegde partij is in fiskale zaken — dat het Openbaar Ministerie geen recht van transactie bezit — noch beroep kan instellen wat de geldboeten betreft, alsmede uit het feit dat de rechtspraak de toepassing van de voorwaardelijke veroordeling heeft

uitgesloten op de geldelijke straffen in fiskale zaken.

Advocaat-generaal Pholien wil echter de gevolgtrekkingen van deze premissen tot het uiterste doordrijven. Aldus zo betoogt hij verder, indien de fiskale geldboete een schadeloosstelling is, moet de vader voor de bij hem inwonende minderjarige kinderen instaan op grond van artikel 1384 B. W. Tot staving van zijn stelling haalt hij aan de Franse rechtsleer en rechtspraak die in dezelfde zin besluiten. Dit aanleunen bij de Franse rechtsleer om deze juridische constructie op te bouwen is onzes inziens foutief. Beide wetgevingen in zake douanen en accijnzen hebben immers een verschillende oorsprong. Wellicht werd uit het oog verloren dat onze basiswetgeving van Nederlandse oorsprong is en dezer principes, bij gebrek aan uitdrukkelijke tekst, dienen toegepast te worden.

Aldus heeft de rechtspraak in België, ingaand op het spoor van de Franse rechtspraak, het begrip van de gemengde geldboete en van het hoofdzakelijk burgerlijk karakter van de fiskale geldboete uitgebreid tot de burgerlijke verantwoordelijkheid voor andermans daden op grond van artikel 1384 van het burgerlijk wetboek (27).

10. Deze gevolgtrekking blijkt echter noch juridisch-, noch sociaal-gesproken gerechtvaardigd. Inderdaad, deze uitbreidende verantwoordelijkheid blijkt wel door de wetgever van 1822 niet gewild, waar hij in het artikel 231 alleen de strafrechtelijke verantwoordelijkheid uitdrukkelijk voorzag voor de meesters en committenten tegenover de bedienden en ondergeschikten. Immers, naar gelang de omstandigheden, kan de minderjarige onder de bewaking staan van zijn vader, van de onderwijzer of van zijn patroon. In deze drievoudige stadia heeft de wetgever de burgerlijke verantwoordelijkheid opgelegd luidens artikel 1384 B. W. aan de vader, de patroon of de onderwijzer naar gelang de persoon onder wiens bewaking of in wiens dienst de minderjarige stond.

Welnu slechts een van deze stadia werd door de Algemene Wet van 1822 overgenomen nl. de verantwoordelijkheid van de patroon voor zijn ondergeschikten. Waarom liet de wetgever de twee andere gevallen onbesproken? Wij menen hieruit te mogen besluiten dat de bedoeling van de wetgever is geweest de twee andere verantwoordelijkheden niet te hebben gewild. De jurisprudentie steunt zich wel is waar op het dominerend burgerlijk karakter van de fiskale geldboete om toepassing te maken van de burgerlijke verantwoordelijkheid gegrond op artikel 1384 B.W. Deze beweegreden blijkt onzes inziens weinig overtuigend. Waarom wordt in de jurisprudentie nu eens nadruk gelegd op het overwegend burgerlijk karakter dan weer op het penaal karakter. Bewijst dit niet dat het begrip weinig nauwkeurig is gebleven, en, zoals wij het in het begin van deze studie aanhaalden, dat het gemengd karakter van de fiskale geldboete een mysterieus en vlottend begrip uitmaakt.

Moest de jurist ten overstaan van dit vlottend en weinig nauwkeurig karakter van de fiskale geldboete niet des te voorzichtiger zijn bij de gevolgtrekkingen?

11. Wij meenden ter aanvulling van onze stelling — en weze dit dan ook in een ander domein — te mogen wijzen op de bezorgdheid van de wetgever in ons land om er steeds op te waken dat de straffen rechtvaardig zouden zijn.

In een amendement voorgesteld door de heer Lagae, toenmalig Minister van Justitie, betreffende het wetsontwerp tot uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet d.d. 15 Mei 1912 op de Kinderbescherming werd

voorgesteld het artikel 24 te wijzigen in deze zin: « de burgerlijke verantwoordelijken, luidens artikel 1384 B. W. hetzij luidens een bijzondere wet, kunnen met het kind hoofdelijk gehouden zijn tot de gerechtskosten, de teruggaven en de schadevergoedingen. »

Ter verantwoording wordt verklaard dat het niet billijk is « dat de verantwoordelijken, hetzij krachtens artikel 1384 B. W. hetzij krachtens een bijzondere wet, in geval hoofdelijk met het kind zouden moeten veroordeeld worden tot de kosten, teruggaven en schadevergoedingen. Dit was vaak onrechtvaardig, vooral in geval van klacht tot bestraffing door de vader ingediend. De hoofdelijke veroordeling moet voor de rechter geen verplichting, wel een mogelijkheid zijn. » (27bis).

Uit dit wetsvoorstel blijkt onzes inziens duidelijk de wil bij de wetgever om onder de drang van de maatschappelijke ontwikkeling ieders verantwoordelijkheid tot haar juiste grenzen terug te brengen. Ook in de jurisprudentie komt deze nieuwe richting tot uiting: het gezag zowel uit de ouderlijke macht als uit de maritale macht wordt al meer teruggedrongen tot een louter beschermende opdracht (28).

Is het dan niet aangewezen dat dit verminderd gezag moet leiden tot een verminderde verantwoordelijkheid.

12. Het Beheer heeft ook gepoogd het begrip van de burgerlijke verantwoordelijkheid voor andermans daden (art. 1384 B. W.) uit te breiden op het terrein van de overtredingen op de wet d.d. 29 Augustus 1919 op het alcoholregiem.

Luidens artikel 10 van deze wet wordt verwezen naar de douanewetten voor wat betreft het opstellen van de processen-verbaal en de bewijskracht van deze processen-verbaal; de wijze van vervolging van deze misdrijven; de verantwoordelijkheid; de medeplichtigheid, de poging tot omkoping, het recht om te transigeren, enz.

Welnu het Beheer besloot hieruit dat de overtredingen op deze wet van fiskale aard waren en dienvolgens op grond van het gemengd karakter van deze geldboete, de medeverantwoordelijkheid van de vader voor zijn inwonende minderjarige kinderen diende uitgesproken te worden.

Er heerst dienaangaande, een belangrijk meningsverschil in de rechtspraak van het Hof van Verbreking.

Een deel van de rechtspraak meent dat de inbreuken op de wet op het alcoholregiem van gemeen recht zijn — dat deze misdrijven bijaldien twee bestanddelen vereisen: een stoffelijk en een zedelijk bestanddeel — dat de geldboeten op deze misdrijven gesteld een louter penaal karakter hebben en dat het artikel 231 van de Algemene Wet niet toepasselijk is; dat, tenslotte de burgerlijke verantwoordelijkheid voor andermans daden bij gebrek aan uitdrukkelijke bepaling diende geweerd te worden (29).

In andere arresten van het Hof van Verbreking wordt aanvaard dat de geldboeten voorzien bij de wet op het alcoholregiem een gemengd karakter dragen en bijgevolg de burgerlijke verantwoordelijkheid van de vader voor zijn minderjarige kinderen op grond van artikel 1384 B. W. dient toegepast te worden (30).

Deze rechtspraak steunt zich voornamelijk op het artikel 10 van deze wet. Aldus wordt vastgesteld dat de rechtspraak ten aanzien van deze overtredingen er tegenstrijdige meningen op na houdt betreffende het juist karakter van deze geldboete. Het is in deze onzekerheid dat een juridische constructie wordt opgebouwd waardoor de verantwoordelijkheid op grond

van artikel 1384 B. W. wordt uitgebreid. Dit leidt derhalve tot zonderlinge toestanden.

Immers in het geval van bezit van alcoholische dranken wordt de slijter van deze ter plaatse te verbruiken geestrijke dranken gestraft op grond van artikel 2 van de wet op het alcoholregiem van 29 Augustus 1919; door het woord slijter wordt luidens artikel 4 van het Besluitwet van 14 November 1939 bedoeld: « eenieder die alcoholische dranken ter plaatse te verbruiken, verkoopt of aanbiedt tot het laten verbruiken in een voor het publiek toegankelijke plaats ».

Wanneer een minderjarige deze alcoholische dranken aanbiedt, zou de burgerlijke verantwoordelijkheid van de vader niet van toepassing zijn in geval deze straffen worden aangezien als van gemeen recht. Doch de minderjarige kan ook terzelfder tijd worden vervolgd op grond van de wet van 12 December 1912 wegens bezit van alcoholische dranken zonder regelmatigte bescheiden: in dit geval zou de burgerlijke verantwoordelijkheid van de vader opzichtsens zijn inwonende minderjarige kinderen toepasselijk zijn. Alsdan wordt op grond van artikel 65 van het Strafwetboek alleen de zwaarste straf uitgesproken nl. deze voorzien door de wet van 12 December 1912 en zou de burgerlijke verantwoordelijkheid van de vader in het gedrang komen.

Het Beheer, vervolgende partij, is echter vrij haar vervolgingen te beperken tot één van deze misdrijven bv. deze die met de minst zware straffen beteugeld worden (wet van 29 Augustus 1919). In dit geval zou de Rechtbank ultra pétita oordelen indien zij de oorspronkelijke kwalificatie voorzien in de dagvaarding van het Beheer uitbreidde tot deze van de wet van 12 December 1912 die de zwaarste straffen voorziet.

Immers het Beheer is alleen meester om zijn vervolgingen te beperken tot de door hem ingestelde represieve actie. Dit brengt mede dat in het éne geval de vader medeverantwoordelijk is — in het ander geval buiten zaak wordt gesteld ⁽³¹⁾.

Hieraan kan de waarde worden gemeten van dergelijke juridische constructie. Dergelijk stelsel veroorzaakt zich zelf omdat het leidt tot volkomen willekeurige gevolgtrekkingen.

Naar onze mening blijkt het fiscaal karakter van de geldboete voorzien bij de wet op het alcoholregiem uit volgende redenen:

1. Indien het betrof een misdrijf van gemeen recht zou het Openbaar Ministerie het recht hebben ex officio te handelen. Dit was bij de vroegere Besluitwet van 15 November 1918 voorzien, maar werd door de wet van 29 Augustus 1919 uitdrukkelijk toegekend aan het Beheer bij het artikel 10;

2. Het Openbaar Ministerie bezit geen recht van transactie. Het Beheer alleen bezit het recht tot transactie en bijaldien het recht om de vervolgingen te staken (artikelen 10 en 15);

3. Het Openbaar Ministerie heeft geen recht van vervolging noch van beroep, wat betreft de geldstraffen (artikel 10);

4. De wet van 31 Mei 1888 betreffende de voorwaardelijke veroordeling is uitgesloten (artikel 16).

Het artikel 9 van deze wet beoogt slechts de veroordelingen tot straffen uitgesproken ingevolge een overtreding op de Strafwet. De voorwaardelijke veroordeling is aldus een nieuwe toepassing op de uitbreiding van het principe van de verzachtende omstandigheden en op dit punt is zij niet van toepassing in fiscale zaken, vermits artikel 100 van het Strafwetboek dit uitsluit.

5. Het recht van huiszoeking wordt uitgebreid (artikel 12).

Weliswaar wordt de verhoging met opdecimes op deze geldboeten toegepast, ingevolge artikel 16 van de Besluitwet van 14 November 1939 en artikel 2 van de wet van 5 Maart 1952.

Hieruit zou kunnen besloten worden dat deze geldboete een louter penaal karakter draagt. Bij de memorie van toelichting die de Besluitwet van 14 November 1939 voorafging, wordt door de wetgever alleen dit tot rechtvaardiging aangevoerd: het artikel 6 wijzigt het artikel 2 van de wet van 24 Juli 1921 op de opdecimes betreffende de penale geldboeten ten einde de inbreuken op de wet op het alcoholregime te onderwerpen aan de toepassing van deze wet ⁽³²⁾.

Er kan hieruit geenszins worden besloten dat de bedoeling van de wetgever is geweest deze geldboete gesteld op de overtreding op de wet op het alcoholregime als penale geldboete te beschouwen.

Ten andere, bij de bespreking van de wet van 21 Juli 1921 werd in het verslag van de Commissie van Justitie uitdrukkelijk vermeld dat de Ministers van Justitie en van Financiën, van wie het ontwerp uitging, van oordeel waren dat de verhoging niet van toepassing is op de geldboeten die tegelijkertijd een strafrechtelijk en een fiscaal kenmerk hebben.

Wordt ten andere de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van het artikel 231 van de Algemene Wet niet voorzien wanneer in het artikel 10 van deze wet wordt gewaagd van toepassing van de douane- en accijnswetten, wat betreft de verantwoordelijkheid en medeplichtigheid?

Waarom worden alsdan door bepaalde rechtspraak van het Hof van Verbreking deze inbreuken op de wet van 29 Augustus 1919 op het alcoholregime aangezien als van gemeen recht en deswege de burgerlijke verantwoordelijkheid voor andermans daden verworpen? Het blijft een open vraag. Wellicht pleiten praktische overwegingen voor deze kentering in de rechtspraak. Heeft het Hof van Verbreking zich gesteund op de doeleinden van sociaal belang welke de wetgever bij deze wet voornamelijk beoogde?

13. Wij menen dat zonder principieel afstand te doen van zijn stellingname in zake burgerlijke verantwoordelijkheid voor de fiscale geldboeten, het Hof van Verbreking wellicht heeft ingezien dat deze uitbreidende verantwoordelijkheid kon leiden tot onrechtvaardige toestanden en deswege heeft beslist deze verantwoordelijkheid voor andermans daden te beperken.

Ten andere Garraud merkt op, zoals we reeds bij de aanvang verklaarden, dat de meesters en committenten in feite strafrechtelijk verantwoordelijk zijn omdat zij persoonlijk schuldig zijn niet om het misdrijf te hebben gepleegd, maar om ditzelfde te hebben laten plegen. Hij brengt aldus een nieuw begrip in het strafrecht: dat van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid voor andermans daden, gegrond op de persoonlijke nalatigheid of onvoorzichtigheid. Op deze wijze zou de fiscale geldboete in het kader van het gemeen recht worden opgenomen.

In dezelfde orde van gedachten zou het artikel 231 van de Algemene Wet kunnen worden aangevuld op de volgende wijze: « de vader of de moeder opzichtsens de bij hen inwonende minderjarige kinderen, de onderwijzers opzichtsens hun leerlingen, kunnen, hoofdelijk met hun kind of leerling worden veroordeeld tot de geldboeten, verbeurdverklaringen en kosten, mits het bewijs van hun nalatigheid bewezen wordt ».

Wij beoogden met deze studie alleen het automatisme, het blindelings treffen van de burgerlijke verantwoordelijke personen tekeer te gaan. Wij zouden

deze onrechtvaardigheid uit ons fiscaal recht willen bannen. In aanmerking nemend de sociale evolutie van onze moderne tijd, beantwoordt deze verantwoordelijkheid niet meer aan de werkelijkheid. De door de rechtspraak aangenomen uitbreidende gevolgtrekkingen uit het gemengd karakter van de fiskale geldboete steunen op een onvaste juridische constructie. De waarden van deze juridische constructie kan worden betwist om reden dat de wetgever en de rechtspraak steeds meer en meer de burgerlijke verantwoordelijkheid van artikel 1384 B.W. beperkend interpreteren.

J. ROMMEL,

Onderzoeksrechter, Kortrijk.

(1) Verbr. 26-1-1925, Pas. 1925-1-117 met noot getekend P. L.

(2) Verbr. 23-12-1919, Pas. 1920-1-15. — Verbr. 27-4-1920, Pas. 1920-1-119. — Verbr. 18-5-1920, Pas. 1920-1-162. — Verbr. 8-6-1920, Pas. 1920-1-189. — Verbr. 5-10-1920, Pas. 1921-1-93. — Sedert de Besluitwet van 20-9-1945 wordt dit uitdrukkelijk voorzien bij artikel 4.

(3) Brussel 26-12-1919, R.D.P. 1921.702 R.P.D.B. v° Douane et Accise n° 632.

(4) Verbr. 26-1-1925, cfr supra. — Verbr. 15-4-1946, Pas. 1948-1-153. — Verbr. 20-6-1949, Pas. 1949-1-456. — Verbr. 22-7-1949, Pas. 1949-1-556. — Verbr. 24-11-1949, Pas. 1950-1-109. — Gent 6-12-1951, R.W. 1952 kol. 1297. — Artikel 247 van de Algemene Wet van 26 Augustus 1822.

(5) Leiddraad in zake geschillen (Douanen en Accijnzen 1937), blz. 31.

(6) R.D.P.B. v° Douane et Accises n° 451 à 458. Neven, *Traité des douanes et accises*, 1933, n° 453. — Verbr. 13-11-1944, Pas. 1945-1-28. — Verbr. 1-12-1947, Pas. 1947-1-513.

(7) Chauveau et Faustin-Hellie, *Theorie du Code Pénal I* - n° 130. Garraud, *Traité théorique et pratique du droit pénal français*, 1914, II, n° 633 tot 636, III n° 999. Dalloz *Rép. prat.* v° Peine n° 62 en volg.

(8) Le Selleyer, *Traité de la criminalité, de la pénalité et de la responsabilité*, 2° ed. deel I n° 338 en volg. Toulhier, *Le droit civil français*, ed. 1825, deel II n° 290.

(9) Mangin, *Traité de l'action publique*, II n° 279.

(10) Het artikel 595 luidt als volgt: « les propriétaires des » marchandises sont responsables civilement du fait de leurs » facteurs, agents, serviteurs et domestiques en ce qui concerne les droits, confiscations, amendes et dépens. »

Het artikel 611 van hetzelfde Decreet luidt als volgt: « les propriétaires des marchandises saisies contrebande, ceux qui » sont chargés de les introduire, les assureurs, leurs com- » plices et adhérents sont tous solidaires et contraignibles par » corps pour le payement de l'amende ».

Art. 35 Decreet van 1 Germinal jaar XIII op de samen- gevoegde rechten in zake onrechtstreekse belastingen. — Art. 20 Decreet van 6-22 Augustus 1791. Henri Lalou, *Traité pratique de la Responsabilité civile*, 2° ed. Dalloz, 1943 n° 1090. — Blanche, *Etude sur le Code Pénal*, deel I n° 296. — Molinier et Vidal, *Traité théorique et pratique du droit pénal*, deel I blz. 465.

(11) Cass. fr. 18-3-1842, Sirey 1842-1-465. — Crim. 11-12-1863, D.P. 1864-1-200. — Crim. 22-12-1892, D.P. 1893-1-200. — Cour d'App. Bordeaux 14-8-1891, D.P. 1892-11-61. — Crim. 10-12-1920, Bulletin des arrêts de la Cour de Cassation, rendu en matière criminelle, 1920, n° 180. — Crim. 16-6-1927, D.P. 1928-1-77. — Crim. 18-5-1933, D.H. 1933 blz. 382. — Crim. 27-10-1938, D.H. blz. 595. — Crim. 23-3-1944, Dalloz *Rec. anal.* 1944 blz. 41. — Garraud, O. c. deel II n° 635. — Donnedieu de Vabres, *Traité élémentaire de droit criminel*,

n° 1571. — Dalloz, *Rep. prat.* v° Peine n° 64. — v° Douane n° 973 en volg.

(12) Crim. 9-5-1879, D.P. 1883-1-483. — Paris 7-12-1882, D.P. 1883-1-179. — Req. 28-3-1893, D.P. 1893-1-527. — Amiens 4-2-1887, Sirey 1889-2-60. — Lyon 4-6-1891, Sirey 1891-2-249. — Cass. fr., 6-11-1922, Sirey 1923-1-106. — Garraud, o.c., blz. 395 en 400. — Rep. prat. Dalloz v° Douane n° 1362. — V° Respon. pénale n° 117 en volg.

(13) Cass. fr. 6-6-1811, Sirey 1811-1-314. — Cass. fr. 30-5-1828, Sirey 1828-1-319. — Cass. fr. 5-9-1828, Sirey 1829-1-81. — Cass. fr. 18-3-1842, Sirey *Rec. gen.* 1842-1-465. — Metz 27-11-1867, D.P. 1867-2-247. — Cass. fr. 30-11-1869, Sirey 1870-1-115. — Rep. prat. Dalloz v° Douane n° 1373 - 1374 - 1375.

(14) Thibault, *Traité du contentieux de l'administration des douanes*.

(15) Cass. fr. 16-7-1886, Sirey 1889-1-139. — Dalloz *Rep. prat.* v° Douane n° 1368.

(16) Cass. fr. 18-3-1842, Sirey, *Rec. génér.* 1842-1-465. — Pau 23-3-1889, Sirey 1889-2-152. — Wet van 22 Juli 1912, Sirey, *Receuil général des lois et arrêtés*; jaar 1912, blz. 337 en volg.

(17) Hoge Raad 5 Maart 1844, Weekblad van het Recht 1844 - 568. — Hoge Raad 25-1-1853, W. v. h. R. 1853 - 1466. — Hoge Raad 6-2-1855, W. v. h. R. 1855 - 1680. — Hoge Raad 29-1-1862, W. v. h. R. 1862 - 18. — Hoge Raad 22-6-1925, W. v. h. R. 1925 - 1445. — Van der Poel, *Wetgeving van In-, Uit- en Doorvoer en de Accijnzen in het algemeen*, 1928, blz. 393 en volg.

(18) Hoge Raad 6-2-1855, W. v. h. R. 1855 - 1680. — Hoge Raad 29-10-1856, *Verzameling van Arresten van de Hoge Raad der Nederlanden door Johan van de Honert*, VII - 36 en W. v. h. R. 1856 - 1902.

(19) Hoge Raad 6-2-1855, cfr supra.

(20) Neven, o.c. n° 395 en volg. — Braas, *Droit pénal*, 3° ed. n° 618 en volg. — Nypels et Servais, 3° ed., deel I, art. 38 n° 15. — Verbr. 3-2-1890, Pas. 1890-1-72. — Verbr. 11-12-1911, Pas. 1912-1-33. — Verbr. 18-5-1920, Pas. 1920-1-162. — Verbr. 8-6-1920, Pas. 1920-189. — Verbr. 5-10-1920, Pas. 1921-1-91. — Verbr. 16-1-1915, Pas. 1915-1-117.

(21) Nypels, *Legislation criminelle*, deel I, blz. 384 - 399 - 458 en 462 en volg. Nypels et Servais, 3° ed., deel I, art. 100 n° 5.

(22) Faustin-Hellie: *Traité de l'action publique et de l'action civile* ed. 1853 n° 1248.

(23) Verbr. 3-1-1890, Pas. 1890-1-72. — Verbr. 11-12-1911, Pas. 1912-1-33.

(24) Verbr. 24-11-1949, R.W. 19-2-1950, 13° Jg. kol. 935.

(25) Verbr. 11-12-1911, Pas. 1912-1-33. — Verbr. 13-12-1922, Pas. 1923-1-57. — Rb. Gent 24-3-1911, Pas. 1911-111-207. — Kinderrechter Gent 6-3-1923 en 12-10-1923. — Speciale verzameling van de rechtspraak der gerechten — Ministerie van Financiën deel IV blz. 48.

(26) Verbr. 11-12-1911, Pas. 1912-1-33. — Verbr. 18-3-1928, Pas. 1929-1-135. — Verbr. 26-5-1930, Pas. 1930-1-236. — Verbr. 1-10-1928, Pas. 1928-1-237. — Art. 231 Algemene Wet 26-8-1822, art. 66 S.W.

(27) Neven, *Traité des Douanes et Accises*, 1933 n° 453. — R.P.D.B. v° Douane et Accises, n° 453. — Verbr. 18-3-1928, Pas. 1929-1-135. — Verbr. 13-11-1944, Pas. 1945-1-28.

(27 bis) Zitting van de Senaat dd. 29-1-1952, Wetsontwerp tot uitbreiding van het toepassingsveld van de wet van 15 Mei 1912 op de Kinderbescherming. Amendement voorgesteld door de heer Lagae, artikel 6.

(28) Rb. Kortrijk 10-4-1952, R.W. 14-6-1953, kol. 1654.

(29) Verbr. 10-12-1923, Bulletin des Arrêts de la Cour de Cassation, 1924 blz. 67. — Verbr. 7-7-1924, Bull. 1924 blz. 450. — Verbr. 8-1-1926, Bull. 1926 blz. 184. — Verbr. 1-2-1926, Bull. 1926 blz. 205. — Verbr. 18-3-1929, Pas. 1929-1-135 met noot. — Verbr. 5-4-1932, Bull. 1932 blz. 237.

(30) Verbr. 13 November 1922, Pas. 1923-1-57.

(31) Neven o.c. n° 708. — Verbr. 2-3-1931, Bull. 1931 blz. 207. — Pas. 1931-1-107 met noot.

Contra: Verbr. 7-10-1946, Bull. 1946 blz. 322. — Verbr. 26-1-1953, R.W. 17-5-1953, kol. 1443.

(32) Wet van 21 Juli 1921, Pasin. 1921 blz. 423 en volg.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer - 7 Mei 1953.

Eerste voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer - verslaggever : M. Vandermersch.

Advocaat - generaal : M. Mahaux.

Advocaten : Mrs Van Rijn en della Faille d'Huyse.

Sociale wetgeving. — Gezinstoelagen krachtens de wet van 4 Augustus 1930 en kindertoelagen aan de kinderen van overleden politieke gevangenen. — Toepasselijkheid van de in art. 120 van het K. B. van 19 September 1939 tot samenvatting van de wet van 4 Augustus 1930 en daarmee in verband staande Koninklijke Besluiten bepaalde verjaringstermijn. — Deze is in wezen een vervallertermijn.

Artikel 27 van de wet van 26 Augustus 1947 is vervangen door de bepalingen van art. 1 § 4 van de wet van 10 Augustus 1948 met terugwerkende kracht tot op 1 Juli 1946; deze bepalingen hebben ten doel cumulatatie te voorkomen van de krachtens de wet van 26 Augustus 1947 toegekende pensioenen, met de krachtens de wet van 4 Augustus 1930 verleende gezinsvergoedingen; zij wijken niet af van het bij laatstgenoemde wet voorgeschrevene en hebben niet tot uitwerking de vorderingen, die worden ingesteld tegen de kassen voor kindertoelagen met betrekking tot de uit kracht dezer wet aan de kinderen van overleden politieke gevangenen toekomende kindertoelagen, te onttrekken aan de in bedoelde wet bepaalde verjaring.

De bewering van verweerders dat aanlegster geen geldelijk belang heeft bij het geschil omdat, al zijn de in geschil zijnde gelden hun niet verschuldigd als kindertoelagen bij toepassing van de wet van 4 Aug. 1930, zij hun evenwel toekomen als vergoedingspensioenen krachtens de wet van 26 Augustus 1947, gewijzigd bij de wet van 10 Augustus 1948, neerkomt op het stellen in de plaats van de schuldvordering, waarvan de verweerders de voldoening van aanlegster (de Hulpkas der Gezinsvergoedingen voor Nijverheid, Handel en Landbouw) vorderen, van een schuldvordering, waarop zij zich enkel tegenover een derde, de Nationale Compensatiekas voor kindertoelagen, wettelijk vermochten te beroepen en aan de door hen ingestelde vordering een oorzaak ten gronde leggen, welke verschilt van de door hen gestelde.

Ontvankelijkheid van de vordering.

De in art. 120 van de samengevatte wetten op de kindertoelagen voor loonarbeiders bepaalde zesmaandelijke « verjaring » berust niet uitsluitend op een vermoeden van betaling, doch heeft evenals de in art. 2277 B.W. bepaalde vijfjarige verjaring ten doel de schuldenaar te beschermen tegen het oplopen zijner schuld en vindt zijn grond in het algemeen belang. Waar het 5de lid van voormeld art. 120 iedere afstand van de verjaring, zelfs in afwijking van het in art. 2220 B.W. bepaalde van de verkregen verjaring, verbiedt, kent het aan de in het eerste lid van dit artikel bepaalde « verjaring » het karakter toe van een vervallertermijn, zulks op grond van het algemeen belang, zodat met het verloop van de termijn het recht op de vergoeding teniet gaat. Ten laste van de Compensatiekassen blijft dan generlei natuurlijke verbintenis bestaan, zodat het niettegenstaande de ingetreden verjaring betaalde als onverschuldigd betaald kan worden teruggevorderd.

Hieraan doet in casu niet af, dat artikel 52 van de wet van 27 Maart 1951 tot wijziging van art. 120 voornoemd in plaats van de zesmaandelijke termijn een driejarige verjaringstermijn heeft bepaald. Een nieuwe wet, waarbij een vroegere wetsbepaling omtrent de verjaring wordt gewijzigd, kan immers niets afdoen aan de op de dag harer inwerkingtreding verkregen verjaring, die verkregen blijft.

Hulpkas der gezinsvergoedingen voor Nijverheid, Handel en Landbouw t/Peiser en Buch.

Gelet op de bestreden sententie, de 14e September 1950. uitgesproken door de Werkrechtersraad van Beroep te Brussel, kamer voor bedienden;

Over de verweerders opgeworpen grond van niet-ontvankelijkheid :

Overwegende dat verweerders beweren dat de som (van 4.800 frank) waarover het geschil loopt, hun verschuldigd is als kindertoelagen voor de kinderen van verweerster Peiser en zulks om het even of de verjaring omschreven in artikel 120 van de samengeschakelde wetten betreffende de kindertoelagen geldt of niet, en dat zij hun in elk geval zal worden betaald, vermits volgens artikel 27, paragraaf 4, van de wet van 26 Augustus 1947 de aan de kinderen van overleden politieke gevangenen verschuldigde gezinstoelagen afgetrokken worden van het hun toekomende pensioen en in mindering op dit pensioen worden uitgekeerd door de kassen voor kindertoelagen, en dat dit pensioen anderzijds niet onder verjaring valt; dat zij eveneens aanvoeren dat aanlegster generlei geldelijk belang heeft bij het geschil, vermits de litigieuze gelden onbetwistbaar om de ene of de andere dezer redenen verschuldigd zijn aan verweerders voor de kinderen van verweerster Peiser en dat de Staat zulks erkent; dat zij daaruit afleiden dat de voorziening niet ontvankelijk is bij gebrek aan belang;

Overwegende enerzijds dat artikel 27 van de wet van 26 Augustus 1947 is vervangen met tot op 1 Juli 1946 terugwerkende kracht door de bepalingen van artikel 1, paragraaf 4, van de wet van 10 Augustus 1948; dat deze bepalingen ten doel hebben cumulatatie te voorkomen van de bij toepassing van de wet van 26 Augustus 1947 toegekende pensioenen met de krachtens de wet van 4 Augustus 1930 uitgekeerde gezinsvergoedingen; dat zij niet afwijken van het bij laatstvermelde wet voorgeschrevene en niet tot uitwerking hebben aan de verjaring, waarin bedoelde wet voorziet, de vorderingen te onttrekken, welke worden ingesteld tegen de kassen voor kindertoelagen met betrekking tot de uit kracht dezer wet aan de kinderen van overleden politieke gevangenen toekomende kindertoelagen;

Overwegende anderzijds, dat de bewering van verweerders in het tweede onderdeel van hun grond van niet-ontvankelijkheid, dat aanlegster generlei geldelijk belang heeft bij het geschil omdat, al zijn de litigieuze gelden hun niet verschuldigd als kindertoelagen bij toepassing van de wet van 4 Augustus 1930, zij hun evenwel toekomen als vergoedingspensioenen uit kracht van de wet van 26 Augustus 1947, gewijzigd bij de wet van 10 Augustus 1948, gelijkstaat met het stellen in de plaats van de schuldvordering, welker voldoening verweerders van aanlegster eisten, van een schuld-

vordering, waarop zij zich enkel tegenover een derde, de Nationale Compensatiekas voor Kindertoeslagen, wettelijk vermochten te beroepen, en aan de door hen ingestelde vordering een oorzaak ten gronde te leggen, welke verschilde van die welke zij daaraan hadden toegekend;

Dat hieruit volgt dat allebei de onderdelen van de grond van niet-ontvankelijkheid niet kunnen worden aangenomen;

Over het enig middel, schending van de artikelen 120 van het Koninklijk Besluit van 19 December 1939 tot samenvatting van de wet van 4 Aug. 1930 betreffende de kindertoeslagen voor de loonarbeiders, en de koninklijke besluiten krachtens een latere wetgevende delegatie genomen, 6, 1234, 2220, 2221 en 2223 van het Burgerlijk Wetboek, 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest zegt voor recht « dat de verjaring van zes maanden, bepaald bij artikel 120 van de wet van 4 Augustus 1930, slaat noch op het recht op de toelagen, noch op de uitbetaling er van, doch enkel op de vordering, welke de rechthebbende op de toelagen vermog in te stellen; vaststelt dat verweerster de bij de wet van 4 Augustus 1930 vereiste voorwaarden om de litigieuze toelagen te genieten vervulde en dat gevolglijk de door aanlegster gedane betaling niet onverschuldigd is en geen aanleiding kan geven tot terugvordering » en « aanlegster veroordeelt om aan verweerster de som van 4.800 frank te betalen », op de grond dat artikel 120 van het Koninklijk Besluit van 19 December 1939 enkel aan de compensatiekassen voor kindertoeslagen verbiedt van de verjaring afstand te doen in de loop van de tegen haar in rechte aangebrachte vorderingen, dat de bij deze wetsbepaling uitgevaardigde verjaring van zes maanden het recht op de kindertoeslagen voor het door de verjaring gedekte tijdvak laat bestaan en dat bijgevolg, « nu aanlegster aan verweerster voorgeschreven toeslagen heeft uitgekeerd, zij uit artikel 120 het recht niet kan putten daarvan teruggave te vorderen ».

zulks terwijl ten 1e) artikel 120 van het Koninklijk Besluit van 19 December 1939 aan de Compensatiekassen voor kindertoeslagen om redenen van openbare orde elke afstand van de verkregen verjaringen verbiedt en niet alleen de afstand in de loop van een geding in rechte; ten 2e) het betalen van voorgeschreven toeslagen een afstand van de verkregen verjaring impliceert; ten 3e) de bij voormeld artikel 120 bepaalde verjaring rechtens doet vervallen, zodra zij is verkregen, het recht op de toeslagen over een door de verjaringstermijn gedekt tijdvak in dier voege dat, ingeval de Compensatiekassen voorgeschreven toeslagen hebben uitgekeerd, zij immer grond hebben om ze terug te vorderen;

Overwegende dat luidens artikel 120, lid 1, van de wetten en besluiten betreffende de gezinsvergoedingen voor loonarbeiders, samengevat bij koninklijk besluit van 19 December 1939 en waarin de tekst is herhaald van artikel 40 van de wet van 4 Augustus 1930, zoals het is gewijzigd en aangevuld bij het Koninklijk Besluit n° 290 van 30 Maart 1936, de rechtsvorderingen waarover de personen, aan wie de gezinsvergoedingen verschuldigd zijn of moeten uitbetaald worden, tegen de Compensatiekassen beschikken, binnen zes maanden moeten worden ingesteld deze termijn een aanvang nemende de laatste dag van het kwartaal, waarin de dagen vallen voor welke de vergoedingen verschuldigd zijn;

Overwegende dat lid 5 van voormeld artikel 120 voorschrijft wat volgt: « In geen geval zullen de compensatiekassen aan het voordeel der verjaring, zoals

zij bij dit artikel werd vastgesteld, verzaken »; dat volgens de aan het Koninklijk Besluit van 30 Maart 1936 voorafgaande voordracht aan de Koning, deze bepaling wordt uitgevaardigd « om te voorkomen dat de compensatiekassen door een overdreven vrijgevigheid de last, die niet allenlijk weegt op hun eigen leden, maar ook op die welke door de compensatie in de tweede graad aan al de werkgevers wordt opgelegd, zouden kunnen verzwaren »;

Overwegende dat zowel uit de tekst zelf dezer bepaling als uit de redenen, welke de wetgever ertoe hebben gebracht haar in de wet in te lassen, blijkt aan de ene zijde dat de korte zesmaandelijke verjaring, ingevoerd bij artikel 120 der samengevatte wetten niet uitsluitend op een vermoeden van betaling is gegrond, doch dat zij evenals de in artikel 2277 van het Burgerlijk Wetboek omschreven vijfjarige verjaring ten doel heeft de schuldenaar te beschermen tegen opeenhoping van zijn schuld en berust op een begrip van algemeen belang; dat aan de andere zijde door iedere afstand van de verjaring en zelfs, in strijd met het bepaalde in artikel 2220 van het Burgerlijk Wetboek, van de verkregen verjaring te verbieden, lid 5 van artikel 120 van de samengevatte wetten aan de bij lid 1 van dit artikel ingevoerde bijzondere verjaring het karakter toekent van een werkelijk verval hetwelk is gegrond op overwegingen in verband met het algemeen belang en het verlies medebrenkt vanaf het verkrijgen van de verjaring van het recht op de vergoeding;

Overwegende dat hieruit volgt dat het verstrijken van de in de wet gestelde verjaringstermijn niet enkel ten gevolge heeft door de tegen de compensatiekassen gerichte vorderingen lam te leggen een einde te maken aan de op deze kassen rustende verplichting, maar dat daardoor het recht op de vergoedingen vervalt en ten laste van de compensatiekassen generlei natuurlijke verbintenis blijft bestaan, waarvan de later en niettegenstaande de verkregen verjaring geschiede vrijwillige voldoening voor generlei terugvordering bij toepassing van artikel 1235, lid 2, van het Burgerlijk Wetboek, zou vatbaar wezen;

Overwegende dat verweerders vergeefs tegenwerpen dat artikel 52 van de wet van 27 Maart 1951 tot wijziging van artikel 120 der samengevatte wetten betreffende de kindertoeslagen in de plaats van de bij deze wet ingevoerde zesmaandelijke verjaringstermijn een driejarige verjaringstermijn heeft gesteld en dat het middel naar recht niet opgaat;

Overwegende dat een nieuwe wet, waarbij een vroegere tot de verjaring betrekkelijke wetsbepaling wordt gewijzigd, aan de verkregen rechten niets kan afdoen; dat ook al is zij toepasselijk op de ten dage harer inwerkingtreding lopende verjaringen, zij generhande uitwerksel heeft ten aanzien van de op dat tijdstip definitief verkregen verjaringen, welke verkregen blijven;

Overwegende derhalve dat de bestreden sententie doordat zij aanlegster heeft veroordeeld om aan verweerders te betalen de toeslagen over het tijdvak van 1 Juli tot 30 September 1946 welke zij de 23^e April 1947 na verstrijking van de in artikel 120 der samengevatte wetten gestelde verjaringstermijn gevorderd hadden, de in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen :

Verbreekt de bestreden sententie;

Beveelt dat dit arrest zal worden overgeschreven in de registers van de Werkrechterraad van beroep te Brussel, kamer voor bedienden, en dat melding er van

zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Werkrechtersraad van Beroep te Namen.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer - 27 April 1953.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadshere - verslaggever : M. Belpaire.

Advocaat - generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Overeenkomst. — Werking van de overeenkomst ten aanzien van derden.

Zo volgens artikel 1165 B. W. overeenkomsten slechts gevolg hebben tussen de handelende partijen en aan derden niet ten nadele strekken, d.w.z. dezen niet verplichten de uit de overeenkomst ontstane verbintenissen na te komen, betekent die wetsbepaling niet, dat de overeenkomsten door derden voor niet bestaande kunnen worden gehouden, in hier voege, dat dezen de gevolgen daarvan tussen de contracterende partijen niet moeten erkennen.

Peeters L. t./Liket M. en Delvaux R.

Gelet op het bestreden arrest, op 24 December 1952 door het Hof van Beroep te Luik gewezen;

I. Voor zover de voorziening door eiser in hoedanigheid van burgerlijke partij werd ingesteld :

Overwegende dat eiser in voormelde hoedanigheid geen hoger beroep heeft ingesteld tegen het vonnis van de eerste rechter, hetwelk door het bestreden arrest, wat de beslissing over de eis van die burgerlijke partij betreft, werd bevestigd;

dat bij gebrek aan belang, de voorziening dienaangaande niet ontvankelijk is;

II. Voor zover de voorziening door eiser in hoedanigheid van burgerlijk verantwoordelijke partij werd ingesteld :

A) tegen de verdachte Delvaux :

Overwegende dat bij gebrek aan belang de voorziening, gericht door de burgerlijke verantwoordelijke partij tegen de verdachte, niet ontvankelijk is;

B) tegen de burgerlijke partij Liket :

Over het tweede middel : schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1101, 1108, 1134, 1383, 1708, 1709, 1710, 1713, 1779, 1832, 1984 van het Burgerlijk Wetboek, 1, 2 en 3 van de samengeordende wetten op de Handelsvennootschappen,

doordat het bestreden arrest de door eiser ingeroepen en met Delvaux gesloten overeenkomst weigert onder ogen te nemen om reden « dat de tussen de taxi-uitbater Peeters en zijn chauffeur Delvaux tot stand gekomen overeenkomsten aangaande het betalen van benzine, olie, enz. en het verdelen van de winsten de derde personen niet aanbelangen en niets kunnen veranderen aan de juridische gevolgen van het materieel feit dat de eerste de baas was en de tweede zijn ondergeschikte »,

zulks terwijl het al of niet bestaan tussen twee personen, van vanden van baas en ondergeschikte geen « materieel feit » uitmaakt, maar wel een « juridisch feit », ahangende van het bestaan tussen gezegde personen van een overeenkomst, die de ene tot ondergeschikte van de tweede maakt.

zulks terwijl de tussen deze twee personen gesloten overeenkomsten — waarvan het al of niet bestaan van de banden van ondergeschiktheid afhangt — de derde

personen wel aangaan, die beweren dat een der contractanten de meester is en hem in deze hoedanigheid aansprakelijk willen doen verklaren voor de tweede, zijn beweerde ondergeschikte, waaruit volgt dat deze derde personen, die de gevolgen van voormelde overeenkomsten inroepen, het bestaan er van moeten bewijzen en bijgevolg het tegenbewijs, door dezelfde bewijsmiddelen — de inroeping van overeenkomsten — moeten aannemen en toelaten :

Overwegende dat om het bestaan van een band van ondergeschiktheid tussen eiser en Delvaux te rechtvaardigen het arrest als principe stelt dat de tussen beiden tot stand gekomen overeenkomsten de derden niet aangaan en niets kunnen veranderen « aan de juridische gevolgen van het materieel feit dat eiser de baas en Delvaux zijn ondergeschikte was »;

Overwegende enerzijds dat de band van ondergeschiktheid niet enkel en alleen een materieel feit is;

Overwegende anderzijds dat, zo volgens artikel 1165 van het Burgerlijk Wetboek, de overeenkomsten slechts gevolg hebben tussen de contracterende partijen en zij aan derden geen nadeel toebrengen, d.w.z. dezen niet ertoe verplichten de uit de overeenkomsten ontstane verbintenissen uit voeren, die bepaling niet tot gevolg heeft, dat de overeenkomsten door de derden voor niet-bestaande kunnen worden gehouden, derwijze dat dezen de gevolgen er van tussen contracterende partijen niet moeten erkennen;

Overwegende, dat door niet na te gaan of de door eiser ingeroepen overeenkomsten, die hij met Delvaux zou hebben gesloten, niet het bestaan tussen beiden van een band van ondergeschiktheid uitsluiten, het arrest de in het middel aangehaalde wetsbesluiten heeft geschonden;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest, doch enkel voor zover het verklaart dat eiser burgerlijk verantwoordelijk is voor Delvaux en deswege tegen hem veroordelingen in hoofdsom, interesten en kosten uitspreekt; verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat dit arrest zal worden overgeschreven in de registers van het Hof van Beroep te Luik en dat melding er van zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder Liket tot de kosten, met uitzondering van die van de voorziening tegen Delvaux, welke eiser ten laste blijven; veroordeelt eiser tot een vergoeding van 150 frank jegens verweerder Delvaux; Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer - 6 October 1953.

Voorzitter : M. J. Rutsaert.

Raadsheren : M. M. Van Hal en Liard.

Advocaat - generaal : M. van den Eynde de Rivieren.

Advocaten : Mrs Monette en Van Dessel.

Wegenverkeer. — Over geringe lengte bestrate aardeweg.

De omstandigheid, dat de door het slachtoffer gevolgde weg ter plaatse van de aansluiting op een afstand van enkele meters bestraat was, ontnemt aan deze weg niet het karakter van aardeweg. Deze zeer korte afstand, waarover bedoelde weg bij de aansluiting bestraat was, kon bij het slachtoffer de indruk niet wekken, dat de door hem gevolgde weg ophield een aardeweg te zijn.

Tutenel en cs. t./Devroye.

Gezien het hoger beroep ingesteld tegen het vonnis op 28 October 1952 gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Leuven;

Overwegende dat dit beroep ontvankelijk is;

Overwegende dat het geding de toekenning van schadevergoeding tot voorwerp heeft naar aanleiding van een verkeersongeval, waarvan Tutenel Herman, echtgenoot, vader en zoon van beroepers, slachtoffer is geworden;

Overwegende dat de eerste rechter de vordering ongegrond heeft verklaard; dat het vonnis a quo op de beschouwing steunt dat beroepene voorrang had op het slachtoffer, om reden dit laatste een aardeweg volgde;

Overwegende dat beroepers daartegen aanvoeren dat het karakter van de weg moet beoordeeld worden ter plaatse zelf van het kruispunt, waar het ongeval zich voordeed en dat te dezer plaats de weg, door het slachtoffer gevolgd, op een voor beroepene zichtbare wijze, van op een zekere afstand bestraat was, zodat deze laatste weg geen secundaire weg is en de voorrang van het slachtoffer behoorde als van rechts uitkomende;

Overwegende dat de omstandigheid, dat de door het slachtoffer gevolgde weg ter plaatse van de aansluiting op een afstand van enkele meters, zijnde ongeveer vijf meters, bestraat of gekasseid was, aan deze weg zijn karakter van aardeweg niet ontnemt; dat deze zeer korte afstand, waarop bedoelde weg bij de aansluiting gekasseid was, bij het slachtoffer het gevoelen niet kon verwekken dat de door hem gevolgde weg niet meer met de naam aardeweg diende bestempeld te worden (zie in deze zin Brussel 11 Januari 1941, Rev. Gén. Assur. Resp. 1941 - 3602); dat, zoals door de eerste rechter opgemerkt, het ter zake kenschetsend is dat Rijkswacht en deskundige de besproken weg als aardeweg beschouwen;

Overwegende dat de beroepers verder beweren dat beroepene gemakkelijk de weg kon bemerken, waaruit het slachtoffer kwam en dat hij met een overdreven snelheid reed;

Overwegende dat deze beweringen van beroepers niet opwegen tegen de vaststellingen van de deskundigen, volgens wie de zichtbaarheid voor de autobestuurder, evenals voor de wielrijder tot ongeveer drie meter beperkt was, noch tegen de vaststellingen van de rijkswacht, volgens wie de autobestuurder totaal geen uitzicht had op de aardeweg;

Overwegende, met betrekking tot de snelheid van het voertuig van beroepene, dat de aangestelde deskundige deze schat op 55 à 60 km per uur bij het begin der remming, steunende op de remsporen van de auto en op de doeltreffendheid van de remmen;

Overwegende dat, rekening houdende met de plaats en omstandigheden van het ongeval, deze snelheid niet als overdreven kan bestempeld worden; dat ter zake dienvolgens geen elementen aanwezig zijn, waaruit de verantwoordelijkheid van beroepene kan afgeleid worden;

Om deze redenen,

Het Hof

Gezien artikel 24 der wet van 15 Juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan,

Gehoord de Heer Advocaat - generaal van den Eynde de Rivieren in zijn eensluidend advies, ter openbare zitting uitgebracht,

uitspraak doende op tegenspraak,

Ontvangt het beroep, verklaart het ongegrond; bevestigt dienvolgens het bestreden vonnis en veroordeelt beroepers tot de kosten van beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer - 2 Maart 1953.

Voorzitter : M. Thienpont.

Raadsheren : MM. Verougstraete en Moeneclaey.

Advocaat - generaal : M. Matthijs.

Advocaten : Mrs Roelandts en Tahon.

1. Koopman. — Deze hoedanigheid vereist het herhaaldelijk verrichten van daden van koophandel.
2. Koop en verkoop. — Wanprestatie van de verkoper. — Ontvankelijkheid van wedereis tot ontbinding van de koopovereenkomst voor het eerst in hoger beroep. — Ingebrekestelling van de verkoper i. c. niet vereist. — Geen recht op schadevergoeding.

1. *Niet is koopman een landbouwer, die roerende goederen koopt met de bedoeling die in een eventueel door hem uit te oefenen garagebedrijf te gebruiken. Alleen door het herhaaldelijk verrichten van daden van koophandel wordt iemand koopman.*

2. *De verkoper heeft aan zijn verplichtingen niet voldaan doordat hij de verkochte voorwerpen, die vast aan de grond of het gebouw verbonden waren, niet heeft losgemaakt om ze te kunnen leveren.*

Betekenis in de factuur van de woorden « in de staat zoals het zich bevindt ».

De wedereis tot ontbinding van de koopovereenkomst is een verweer tegen de oorspronkelijke vordering tot nakoming en dus krachtens art. 464 Rv. ontvankelijk, ofschoon die wedereis voor het eerst is ingesteld in hoger beroep.

Ingebrekestelling van de verkoper niet vereist, omdat het aan zijn schuld te wijten is, dat hij de verkochte goederen niet meer kan leveren in de toestand, waarin zij zich krachtens de koopovereenkomst moeten bevinden.

De koper heeft geen recht op schadevergoeding, omdat hij niet heeft gesteld noch te bewijzen aangeboden, dat hij door de wanprestatie van de verkoper schade heeft geleden.

Mr. Roelandts q.q. t/De Waele.

Advies O. M.

De heer advocaat Roelandts, optredend in zijn hoedanigheid van curator in het faillissement van zekere Verraes, Pierre, gewezen garagehouder te Menen, heeft tijdig, in regelmatige vorm, en ontvankelijk beroep ingesteld tegen een door de rechtbank van koophandel te Kortrijk op 19 Mei 1951 op tegenspraak gewezen vonnis, waarbij de rechtbank, na haar bevoegdheid naar het onderwerp des geschils te hebben erkend, de oorspronkelijke eis, door voornoemde curator tegen geïntimeerde ingesteld, afgewezen heeft als zijnde « hic et nunc » niet ontvankelijk; omdat de curator, verkoper van roerende goederen, behorende tot voormeld faillissement, — en meer bepaald van allerhande machines, toestellen en garagebenodigdheden, tegen een globale prijs van 57.475 fr. (overdrachtstaxe inbegrepen), — tot nog toe aan zijn leveringsverplichting is te kort geschoten doordat hij verzuimd heeft de verkochte voorwerpen, die op de grond of in het gebouw vastgemetseld zijn, op eigen kosten te ontmettelen en aldus roerende goederen ter beschikking van koper te stellen.

Op grond van de stelling dat bedoelde koop ten zijnen opzichte niet als een daad van koophandel kan worden beschouwd, werpt geïntimeerde thans vóór het Hof andermaal de volstreckte onbevoegdheid op van de

eerste rechter en stelt hij deswege incidenteel beroep in. Tevens, wat de grond van het geschil betreft, vordert hij, voor de eerste maal in hoger beroep, de ontbinding van bedoelde verkoop, met veroordeling van appellant tot 25.000 fr. schadevergoeding.

1. *Nopens de bevoegdheid «ratione materiae».*

Niet betwist wordt dat op het ogenblik waarop geïntimeerde het garagemateriaal aankocht, hij het beroep van landbouwer uitoefende en aan de exploitatie van een hofstede met amper 3 Ha. oppervlakte deelnam.

In verband met deze hoedanigheid en toestand en gelet op de aard, de omvang en de normale bestemming der in de aankoopfactuur dd. 6 Februari 1951 genoemde machines, toestellen en werktuigen, heeft de eerste rechter dan ook oordeelkundig overwogen dat de bewering, als zou geïntimeerde al deze voorwerpen voor zijn eigen landbouwersbedrijf hebben gekocht, onwaarschijnlijk voorkomt.

Trouwens, op grond van sommige overgelegde gedingstukken moet redelijkerwijze worden vermoed dat geïntimeerde het garagemateriaal kocht uitsluitend met de bedoeling later zelf een garage ermee te exploiteren, meer bepaald in de inrichting waarin de failliet Verraes vroeger zijn garageonderneming had uitgeoefend, en waarvan de verhuring hem op dit tijdstip wel degelijk schijnt te zijn beloofd geweest, doch na de onderhavige aankoop aan een derde toegezegd werd.

De door geïntimeerde verrichte aankoop kan dus redelijkerwijze worden beschouwd als de eerste daad van een persoon, die op dat ogenblik weliswaar de hoedanigheid niet bezat van «koopman», zoals bedoeld en omschreven bij art. 1 der wet dd. 15 December 1872, doch die voornemens was in een nabije toekomst daden uit te oefenen, bij de wet daden van koophandel genoemd en die daarvan zijn gewoon beroep zou uitmaken.

Dienvolgens, indien de door geïntimeerde verrichte koop op zich zelf geen onderneming is, zoals bedoeld in alinea 3 van art. 2 der wet dd. 15 December 1872, is de eerste rechter van mening geweest, dat die koop nochtans als een daad van koophandel kon worden aangezien, omdat deze verricht werd door een persoon als eerste daad van zijn handel en derhalve door een handelaar, waarvan elke verbintenis door de wet daad van koophandel wordt geacht, tenzij bewezen is dat zij een oorzaak heeft, die niets te maken heeft met de koophandel; kortom de onderhavige koop zou als betreffende handelsdaad dienen te worden beschouwd en wegens de hoedanigheid van hem, die ze verricht heeft, onder de toepassing vallen van het vermoeden, uitgedrukt in art. 2 — slot — der wet dd. 15 December 1872.

Volgens een gedeelte der rechtspraak kan inderdaad het handelsrechtelijk karakter van het beroep terugslaan op een daad, verricht vooraleer dit beroep werkelijk uitgeoefend werd. Zo heeft de rechtbank van koophandel te Brussel b.v. bij een vonnis dd. 21 Juli 1928 (Jur. Comm. Bruxelles - 1928-341) beslist dat als daad van koophandel diende te worden beschouwd de koop van een machine of van een fonds met het oog op de latere uitoefening van een nijverheid.

Met Frédéric (B.I. - uitg. 1946 - nr. 55 - blz. 117 en 118), kunnen wij de mening dezer rechtspraak echter bezwaarlijk delen, omdat, zoals deze auteur zeer juist opmerkt, niet uit het oog mag worden verloren, dat de wet enkel de verbintenissen, aangegaan door kooplieden — tot tegenbewijs — als daden van koophandel beschouwt, doch geenszins de verbintenissen aangegaan door toekomstige kooplieden.

Het komt ons voor dat, moest men in de onderhavige zaak de koop verricht door een landbouwer, die dus op dat ogenblik geen handelaar is, als daad van koophandel beschouwen omdat, alhoewel «per se» niet als dusdanig gekenmerkt, deze koop nochtans de eerste daad is, welke verricht werd in het vooruitzicht van een handel, die deze landbouwer voornemens was te drijven, deze zienswijze aan het laatste lid van art. 2 der wet dd. 15 December 1872 een uitbreiding zou verstrekken, welke met de uitzonderlijke aard van deze wettekst en derhalve met de restrictieve toepassing van deze wetsbepaling geenszins stroken zou.

Dientengevolge zou deze extensieve interpretatie de beperkte bevoegdheid van het consulaire gerecht, waarvan de rechtsmacht uitzonderlijk is, uitbreiden tot personen, waarvan én de hoedanigheid én de door hen op zichzelf aangegane verbintenis ze principieel onderwerpen moet aan de gemeenrechtelijke bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg.

Wij zijn dan ook de mening toegedaan dat, waar in onderhavig geval appellant als oorspronkelijke aanlegger ook niet bewezen heeft dat geïntimeerde het garagemateriaal kocht om het voort te verkopen of het gebruik ervan te verhuren, de bevoegdheid «ratione materiae» van de rechtbank van koophandel hier enkel door middel van een uitbreidende verklaring van het art. 2 — slot — der wet dd. 15 December 1872 tot een toekomstige handelaar zou kunnen worden gerechtvaardigd.

Dergelijke interpretatie is naar ons oordeel niet geoorloofd en zou o.m. onder oogpunt van de bevoegdheid tot miskenning leiden van het grondwettelijk beginsel, dat niemand tegen zijn wil kan worden afgetrokken van de rechten die de wet hem toekent. (art. 8 — Grondwet)

Wij zijn dienvolgens van oordeel dat in deze zaak de eerste rechter zich «ratione materiae» onbevoegd had moeten verklaren.

Indien het Hof deze zienswijze mocht delen, zal het de aangevochten beslissing teniet moeten doen.

Doch waar de zaak anderzijds in staat is om bij eindbeslissing uitgemaakt te worden, vermag het Hof, dat de rechtsmacht in hoger beroep is van de werkelijk bevoegde rechtbank van eerste aanleg, definitief over de grond uit te spreken bij toepassing van art. 473 — lid 2 — van het W. van B. v. (art. 13 - Wet dd. 15 Maart 1932))

2. *Nopens de grond.*

A) Ontvankelijkheid van de oorspronkelijke eis tot betaling van de koopprijs.

Alhoewel, — zoals reeds hierboven vermeld, — de door appellant uitgedrukte en door geïntimeerde niet ontkennde bewering, als zou deze laatste het materiaal hebben gekocht met de bedoeling het te bezigen in de door hem in huur te nemen garageinrichting van de failliet Verraes, als hoogst waarschijnlijk voorkomt, valt het niet te betwijfelen dat, naar de gemeenschappelijke bedoeling van partijen, hun overeenkomst uitsluitend lichamelijke roerende goederen tot voorwerp had, waarvan de ene naar hun aard roerend waren en waarvan de andere, ofschoon onroerend door vaste verbinding aan een gebouw of door bestemming, nochtans ingevolge de wil van partijen roerend gemaakt werden bij vervroeging.

Ten einde zijn leveringsplicht na te leven en aldus de overdracht van de verkochte zaken «in de macht en het bezit van de koper» te bewerkstelligen (art. 1604 - B.W.) behoorde appellant-verkoper al de als

roerend verkochte voorwerpen, die in de grond of in het gebouw nagelvast of ingemetseld waren, roerend te maken, door ze te ontmettelen en aldus klaar te maken voor hun weghaling door geïntimeerde-koper.

Weliswaar, zou men kunnen begrijpen en aannemen dat appellant, zonder daarom aan zijn leveringsplicht te kort te schieten, tot deze ontmetteling eigenlijk niet zou overgegaan zijn en nochtan de verkochte voorwerpen in 't bezit van geïntimeerde zou hebben gesteld, had deze laatste de inrichting, waar deze voorwerpen voorhanden waren, werkelijk kunnen in huur nemen en aldus de verkochte zaken aldaar in zijn macht hebben ontvangen. Doch van het ogenblik af, waarop zulks niet gebeurde en een derde deze inrichting kwam bezetten, is het duidelijk dat appellant zijn leveringsplicht op geen andere wijze vermocht uit te voeren dan door zodanige ontmetteling, dewelke bij afwezigheid van elk strijdig beding in de overeenkomst of in de factuur wel degelijk ten laste viel van de verkoper.

Naar ons oordeel werpt appellant te vergeefs op dat al de verkochte voorwerpen steeds ter beschikking van geïntimeerde werden gesteld en hij dus wel zijn leveringsverplichting ten opzichte van de koper heeft vervuld, omdat naar luid van de factuur het materiaal verkocht en geleverd werd «in de staat zoals het zich bevond», wat, — naar de bewering van appellant, — er op zou wijzen, dat de losmaking van de nagelvaste en ingemetselde voorwerpen, zijnde het vrij belangrijkste deel der verkochte zaken, door geïntimeerde-koper moest geschieden.

Zoals de eerste rechter reeds heeft opgemerkt, slaat een dergelijke vermelding — «in de staat waarin de »verkochte voorwerpen zich bevinden» — doorgaans enkel op de hoedanigheid der verkochte zaken, en is zij, met verwijzing naar de bepaling van art. 1614-B.W., enkel van toepassing van het principe, dat de geleverde zaak dezelfde moet zijn als de verkochte zaak (Zie: De Page - B. IV - uitg. 1943 - nr. 99 - 2° - blz. 137; Kluyskens - «De Contracten» - uitg. 1952 - nr. 97 - blz. 120).

Uit deze vermelding zou naar ons oordeel bezwaarlijk kunnen worden afgeleid, dat de in de factuur vermelde voorwerpen en meer bepaald die, welke nagelvast of ingemetseld waren (zodanig het belangrijkste deel), verkocht werden in deze bijzondere toestand van immobilisatie, wat dan meteen zou moeten betekenen dat de koper en niet de verkoper ertoe verplicht was tot de ontmetteling of de ontnageling over te gaan opdat hij deze voorwerpen in zijn macht en bezit zou kunnen ontvangen.

Zo appellant-verkoper werkelijk een zo uitzonderlijke betekenis aan een dergelijke vermelding wou geven, was hij verplicht als verkoper duidelijk te verklaren, waartoe hij zich enkel verbond, want, zoals het hem bekend is, «qui vend le pot, dit le mot», en wordt derhalve elk duister of dubbelzinnig beding tegen de verkoper uitgelegd (art. 1602 - B.W.).

Het komt ons trouwens voor dat men ten deze zelfs tot deze interpretatieregels toe vlucht niet behoeft te nemen, want het volstaat de vermelding van de factuur «in de staat zoals het zich bevond» in verband te brengen met het verkoopaanbod van bedoeld garagemateriaal, door appellant aan de liefhebbers toegezonden, om de overtuiging op te doen, dat deze vermelding wel degelijk en uitsluitend de hoedanigheid der verkochte zaken betrof en geenszins de betekenis had, welke appellant er thans wil aan geven.

In dit verkoopaanbod staat immers te lezen: «het materiaal wordt verkocht in de staat zoals het zich

bevindt zonder waarborg tegen de verdoken gebreken». Deze bewoordingen en meer bepaald het verband leggen in dezelfde zinsnede van de staat der verkochte zaken met de verborgen gebreken, waarmede ze gebeurlijk zouden kunnen behept zijn, wijzen er duidelijk op dat naar de inzichten van verkoper zelf de staat, waarin het verkochte materiaal zich op het ogenblik van de verkoop bevond, op niets anders sloeg dan op de hoedanigheid der verkochte voorwerpen.

Uit al deze beschouwingen menen wij te mogen besluiten dat appellant de levering der verkochte voorwerpen nimmer naar behoren aan geïntimeerde heeft aangeboden en dat dienvolgens zijn oorspronkelijke eis tot betaling van hun koopprijs tot nog toe niet ontvankelijk voorkomt.

- B) Wedereis van geïntimeerde tot ontbinding van de verkoop ten nadele van appellant met vordering tot diens veroordeling tot betaling van 25.000 fr. schadevergoeding.

1°) De wedereis, door geïntimeerde voor de eerste maal in hoger beroep vóór het Hof ingesteld, en waarvan appellant — althans bij pleidooi — de afwijzing wegens niet ontvankelijkheid vordert, omdat hij zou ingesteld zijn in strijd met de voorschriften van art. 464 van het W. v. B. Rv., is ten slotte de uitoefening door de koper van de keus, hem verleend door art. 1610 van het B.W., de ontbinding ofwel de gedwongen uitvoering van de verkoop te eisen, wanneer de levering door de schuld van de verkoper achterwege blijft, in de gevallen waarin het uitblijven ervan aan geen toeval of overmacht toe te schrijven is.

Ten opzichte van de oorspronkelijke eis tot betaling van de koopprijs en het door oorspronkelijke verweerder vóór de eerste rechter opgeworpen verdedigingsmiddel van afwezigheid van naleving door de oorspronkelijke aanlegger van zijn leveringsverplichting als verkoper, komt de thans ingestelde wedereis tot ontbinding van de verkoop ons niet voor als een nieuwe eis, waarvan de juridische oorzaak gans verschillend zou zijn van de oorzaak, waarop de oorspronkelijke rechtsvordering gegrond was, doch veeleer als een nieuw verdedigingsmiddel ten opzichte van de hoofdzakelijke oorspronkelijke eis, vermits hij ten slotte de vordering is tot toepassing van de normale sanctie van de verplichting tot levering van appellant.

Deze wedereis tot ontbinding spruit dus voort uit één en dezelfde juridische grondslag, waarop het rechterlijk contract vóór de eerste rechter aangegaan werd, en was dus virtueel begrepen in de middelen, welke de oorspronkelijke verweerder tegen de oorspronkelijke eis kon doen gelden. Onder dergelijke voorwaarden laat hetzelfde art. 464 van het W. v. B. Rv. uitdrukkelijk toe dat dergelijk verdedigingsmiddel voor de eerste maal vóór de rechter in hoger beroep wordt aangewend.

Wij menen dan ook tot de ontvankelijkheid van de door geïntimeerde ingestelde wedereis te mogen besluiten met dien verstande, dat hij niet als een nieuwe eis kan worden beschouwd.

2°) Daar het recht om de ontbinding van de verkoop te vorderen niets anders is dan een toepassing van artikel 1184 - B.W., waarbij in wederkerige contracten de ontbindende voorwaarde altijd verondersteld wordt, in geval een der partijen haar verbintenissen niet nakomt, dienen dus de algemene beginselen, welke de toepassing van art. 1184 beheersen, te worden gevolgd, en moet de verkoper dus in principe zijn in gebreke gesteld zijn leveringsverplichting na te leven.

De noodzakelijkheid van deze voorafgaande inge-

brekestelling van de verkoper — enkel in twijfel getrokken door Laurent, wanneer de oorspronkelijke inleidende dagvaarding nu juist de ontbinding van de verkoop tot voorwerp had, omdat dit exploit alsdan als ingebrekestelling zou gelden (Zie: Laurent B. XXIV - nr 174) — wordt thans niet meer betwist (Zie: De Page - B. II - nr 891 en volg.; B. III - nrs 74 en volg.; B. IV - nr 104 - blz. 144), en is onontbeerlijk, vooral waar enerzijds partijen geen bepaalde termijn voor de levering hebben bepaald en anderzijds de verkoper niet beslist geweigerd heeft zijn verbintenis tot levering uit te voeren.

Tot op het ogenblik, waarop geïntimeerde de ontbinding van de verkoop vóór het Hof alhier heeft gevorderd, heeft hij appellant op generlei wijze ooit aangemaand zijn leveringsverplichting uit te voeren en de besluiten, die hij vóór de onbevoegde rechtbank van Koophandel genomen heeft, zouden als een ingebrekestelling van appellant bezwaarlijk kunnen aanvaard worden.

Op het eerste zicht zou men dan ook geneigd zijn er toe te besluiten dat, zolang een zodanige ingebrekestelling van appellant door geïntimeerde niet is geschied, deze laatste er niet toe gerechtigd zou zijn de ontbinding van de verkoop wegens gemis aan levering der verkochte voorwerpen te vorderen.

Nochtans blijkt uit de door geïntimeerde aangevoerde beweringen, dewelke door appellant niet tegengesproken worden, dat het grootste of ten minste het belangrijkste deel der verkochte machines, werktuigen en toestellen, o.m. die, welke nagelvast of ingemetseld gebleven zijn, sedert de verkoop, dus sedert een tweetal jaren, door zekere Costers Camille, in de door hem in huur genomen garage van de failliet Verraes, gebezigd worden, zodat appellant zijn leveringsverplichting thans niet meer zou kunnen naleven, zelfs al zou hij tot de ontmeteling der verkochte voorwerpen overgaan, omdat deze voorwerpen zich thans wegens de twee jarenlange sleet niet meer bevinden in de staat, waarin zij zich ten tijde van de verkoop bevonden (zoals tussen partijen overeengekomen werd).

De uitvoering van de verbintenis van appellant-verkoper is dus gans onmogelijk geworden door zijn schuld en in deze omstandigheden blijkt een voorafgaande ingebrekestelling van de schuldenaar dan ook volkomen nutteloos. (Zie: Planiol, II, n° 1318.)

De vordering tot ontbinding van de verkoop komt ons derhalve niet enkel als ontvankelijk voor, maar ook als gegrond, omdat appellant-verkoper, door sedert de verkoop het gebruik van de verkochte voorwerpen door een derde te dulden, zelf bewezen heeft dat hij thans niet meer in staat is voorwerpen, die met de verkochte zaken overeenstemmen te leveren, aldus zijn leveringsverplichting voor goed niet meer kan naleven en impliciet daarvan heeft afgezien (zie: De Page, B. IV, n° 104, blz. 144), waaruit volgt dat het toestaan aan verkoper van een uitstel voor de levering evenzo nutteloos blijken zou.

Wij menen dan ook tot toewijzing van de ontbinding van de verkoop «hic et nunc» te mogen besluiten, echter zonder schadevergoeding ten bate van geïntimeerde, daar deze op geen enkele wijze of op grond van geen enkel bestanddeel enigszins bewijst, dat uit de niet-levering der verkochte voorwerpen ook enig nadeel voor hem ontstaan is, hetzij wegens enig verlies dat hij zou hebben geleden, hetzij wegens een winst, die hij zou hebben moeten derven (artikelen 1147, 1149 en 1151 B.W.).

Arrest

I. Bevoegdheid:

Overwegende dat om zich bevoegd te verklaren de

Rechtbank van Koophandel opmerkt dat het volgens de aard der verkochte voorwerpen onwaarschijnlijk is dat geïntimeerde ze voor zijn landbouwbedrijf had gekocht, maar wel hetzij om ze te verkopen, hetzij om ze te verhuren, hetzij om zelf een garagebedrijf te beginnen;

Overwegende dat de verscheidenheid der gemaakte onderstellingen, waarvan trouwens geen enkel zich heeft verwezenlijkt, de broosheid van die redenering aantoonst; dat geïntimeerde echter toen landbouwer was en thans steeds nog landbouwer is;

dat, waar de eerste rechter de betwiste koop van garagebenodigdheden heeft aangezien als de eerste daad van uitoefening van een handelszaak, erop moet gewezen worden, dat een blote bedoeling of wens om een handelszaak op touw te zetten niet volstaat om aan iemand de hoedanigheid van koopman te verlenen; dat immers artikel 1 der wet van 15 December 1872 koopman noemt hem, die daden uitoefent, bij de wet daden van koophandel genoemd, en die daarvan zijn gewoon beroep maakt; dat dus het uitsluitend herhaald verrichten van daden van koophandel de hoedanigheid van koopman geeft;

Overwegende dat de Rechtbank van Koophandel dus onbevoegd was om kennis te nemen van het geschil, maar dat, vermits het Hof de rechtsmacht is in hoger beroep van de bevoegde rechtbank van eerste aanleg en de vereisten van artikel 473 Rv. vervuld zijn, het Hof bevoegd is de zaak tot zich te trekken en ten gronde uitspraak te doen;

II. Grond: A. Hoofdeis:

Overwegende dat moet worden aangenomen, dat appellant in zijn verplichtingen van verkoper te kort is geschoten doordat hij de bewuste voorwerpen niet heeft doen ontmetelen en klaar maken voor het weghehlen; dat, wanneer appellant de woorden van de factuur: «in staat zoals het zich bevindt» inroept om van die verplichting te worden ontslagen, er moet worden opgemerkt dat het rondschriven aan de gebeurlijke liefhebbers vermeldde: «Het materiaal wordt verkocht in de staat zoals het zich bevindt zonder waarborg tegen de verdoken gebreken», wat blijkbaar slechts de hoedanigheid der voorwerpen betreft, dat geen element aantoonst dat de vermelding op de factuur een andere betekenis zou hebben dan die van het rondschriven;

dat in elk geval een dubbelzinnig beding tegen de verkoper moet worden uitgelegd (artikel 1602 B.W.); dat aldus bewezen is dat appellant zijn verplichtingen niet heeft vervuld;

B. Wedereis:

Overwegende dat geïntimeerde de ontbinding der overeenkomst vordert alsmede 25.000 frank schadevergoeding; dat appellant de onontvankelijkheid ervan opwerpt om reden dat die eisen slechts in hoger beroep werden ingesteld;

Overwegende dat een onderscheid dient te worden gemaakt tussen de twee delen van die wedereis;

Overwegende dat, waar geïntimeerde niet bewijst noch zelfs aanvoert zekere schade te hebben geleden, dit gedeelte van de wedereis niet gegrond is;

dat integendeel de vordering tot ontbinding met schadevergoeding der overeenkomst het afdoende verweer is tegen de oorspronkelijke eis, die tot de gedwongen uitvoering ervan strekt; dat zij aldus ontvankelijk is in hoger beroep (artikel 464 Rv.);

Overwegende dat geïntimeerde weliswaar appellant

nooit in gebreke heeft gesteld of aangemaand om tot de aflevering over te gaan, maar dat uit het betoog van geïntimeerde, dat appellant niet logenstraff, blijkt dat de voornaamste voorwerpen zich nog steeds in de garage van de failliet Verraes bevinden en er sedert bijna twee jaren gebruikt worden door zijn opvolger, Casters;

dat de sleet door dit tweejarig gebruik, door appellant geduld, op die voorwerpen zodanig is, dat zij zich niet meer bevinden in de staat waarin zij zich bevonden ten tijde van de verkoop;

dat, vermits het aan appellant door zijn schuld niet meer mogelijk is en zal zijn bedoelde voorwerpen in hun voorziene toestand te leveren, elke ingebrekestelling nutteloos is om de tekortkoming vast te stellen; dat om die reden de verbreking der overeenkomst dient te worden toegestaan;

Om die redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Gehoord het eensluidend advies van de heer substituit procureur-generaal Matthijs, ontvangt het hoger beroep en het incidenteel-beroep, zegt dit laatste gegrond en, recht doende, verklaart dat de eerste rechter onbevoegd was om kennis te nemen van het geschil, vernietigt het bestreden vonnis en, de zaak tot zich trekkend, verwerpt de oorspronkelijke eis als ongegrond, zegt de wedereis gegrond, waar hij strekt tot vernietiging van de koop-verkoopovereenkomst, opgenomen in de factuur van 6 Juli 1951, verbreekt die overeenkomst ten nadele van appellant, verwerpt de wedereis als ongegrond, voor zover hij strekt tot betaling van een schadevergoeding;

Veroordeelt appellant tot de kosten van beide aanleggen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN

23 Maart 1953.

Voorzitter : M. Croonen.

Advocaten : Mrs P. Deckers en Brouns.

Handelshuur. — In casu niet-toepasselijkheid van de wet van 30 April 1951. — Voor de bepaling van de huurwaarde van het perceel komt niet de huurwaarde van de daarin gevestigde handelszaak in aanmerking, die niet eigendom is van de eigenaar-verhuurder.

De wet van 30 April 1951 beschermt de handelshuur-overeenkomsten alleen voor zover de hoofdhuurder eigenaar is van de in het verhuurde pand gedreven handelszaak.

Daar in het onderhavige geval de hoofdhuurster (brouwerij) de in het gehuurde pand gedreven handelszaak (café) heeft overgenomen van verhuurder en verder aan haar onderhuurder (caféhouder) overgedragen, valt de huurovereenkomst, waarover het geschil loopt, sedert het van kracht worden van de wet van 30 April 1951 enkel onder toepassing van het gewone recht, zodat een verhoging, steunend op de wet van 20 December 1950 slechts kan toegestaan worden vanaf 1 Januari 1951 (art. 11) tot 20 Mei 1951.

De huurwaarde van de in het huis gevestigde handelszaak, die niet toebehoort aan de verhuurder,

mag niet in aanmerking worden genomen bij de bepaling van de normale huurwaarde van het huis, waarbij slechts rekening mag worden gehouden met de huurwaarde van het perceel, op zichzelf beschouwd.

N.V. Brouwerij Campina t/Hoegaerts.

Aangezien de naamloze vennootschap «Brouwerij Campina», bij geregistreerde akte van deurwaarder Henri Abts te Duffel, dd. 16 Augustus 1951 in hoger beroep komt tegen een vonnis, op tegenspraak tussen partijen gewezen door de heer Vrederechter van het kanton Lier op 19 Juli 1951, waarbij eiseres in beroep veroordeeld werd tot de betaling van een maandelijkse huurprijs van 4.000 fr. voor een caféhuis, gestaan en gelegen te Lier, Grote Markt 31, vanaf 1 Januari 1951, onder aftrek van het reeds betaalde en ieder van de partijen verwezen werd tot de helft der gerechtskosten;

Aangezien het hoger beroep regelmatig is naar de vorm, tijdig is ingesteld en de ontvankelijkheid ervan niet betwist wordt;

Gezien het in regelmatige vorm overgelegde vonnis waartegen beroep;

waargezien de oorspronkelijke eis van beroepene, zoals ingeleid bij dagvaarding van 14 Maart 1951, er toe strekte de maandelijkse huurprijs van het bedoelde caféhuis, welke vastgesteld werd bij overeenkomst van 18 September 1945 op 2500 fr., te zien verhogen tot 5000 fr. vanaf 1 Januari 1951, d.w.z. een wettelijke verhoging van honderd procent (100 %), dit bij toepassing van artikel 11 der wet van 20 December 1950 in zake huurovereenkomsten;

Aangezien uit de bewoordingen van artikel 3 van de tussen partijen gesloten huurovereenkomst, waarbij bepaald werd dat de huurprijs van 2500 fr. onderworpen zal zijn aan de wettelijke verordeningen — voldoende blijkt dat partijen de bedoeling hebben gehad de huurprijs te verhogen, zodra de van kracht zijnde wetgeving zulks toeliet;

Aangezien aldus de toepasselijkheid der wet dient te worden nagegaan en dienaangaande moet aangestipt worden, dat ingevolge artikel 42 der wet van 20 December 1950 op de huishuren de handelshuren onder haar bescherming bleven tot de inwerkingtreding der nieuwe wet van 30 April 1951, zijnde de 20 Mei 1951; dat de wet van 30 April 1951 enkel de handelshuurovereenkomsten onder haar bescherming neemt, voor zover de hoofdhuurster, in casu eiseres in beroep, het eigendomsrecht bezit van de in het bedoelde pand gedreven handelszaak; (La Haye en Van Kerckhoven n° 278. - Reyntjens en Van Reepingen n° 37. - De Page T. IV compl. n° 781/ter. - Vredeger. 1° kanton Antwerpen 24.10.51 R.W. 51/52 blz. 372. - Vredeger. Brussel 4° kant. 27.12.51 J. Tr. 1952 p. 42. - Ukkel 28.12.51 J. T. 1952 blz. 140. - Burg Rechtb. Antwerpen 20.2.52 R.W. 1951-1952 kol. 1073);

Aangezien vaststaat dat eiseres in beroep de handelszaak van beroepene overgenomen en ze verder aan haar onderhuurder overgedragen heeft, zodat de handelshuurovereenkomst, waarover het geschil loopt, sedert het verschijnen en het van kracht worden der wet van 30 April 1951 enkel onder toepassing valt van het gemeen recht en een verhoging, steunend op de wet van 20 December 1950, slechts kan toegepast worden vanaf 1 Januari 1951 (artikel II) tot 20 Mei 1951;

Aangezien voor deze periode, gaande van 1 Januari 1951 tot 20 November 1951, de normale huurwaarde

van het bedoelde caféhuis op basis van 1 Augustus 1940 dient te worden nagegaan;

Aangezien de door de eerste rechter aangestelde deskundige de normale huurwaarde op 1 Augustus 1939 bepaalt op 24.000 fr. per jaar, bedrag dat door de eerste Rechter aanvaard werd;

Aangezien eiseres in beroep deze huurwaarde niet kan aanvaarden, daar de deskundige alsmede de eerste Rechter nagelaten hebben rekening te houden met twee beslissende factoren, namelijk dat de grove onderhoudskosten ten laste van eiseres in beroep vallen en de huurwaarde van de ledige eigendom moet worden genomen, hieruit gesloten de huurwaarde van de erin gevestigde handelszaak die geen eigendom is van beroepene; dat deze elementen, zoals uit het verslag van de deskundige Noë duidelijk blijkt, de normale waarde van het goed aldus slechts bepalen op 1225 fr. per maand;

Aangezien de Rechtbank van oordeel is dat de door eiseres in beroep gedane opmerking niet van alle grond ontbloot is daar, in aanmerking nemend de bijzondere huurvoorwaarden van de huurovereenkomst en de prijs welke betaald werd voor de overneming van bedoelde handelszaak, zijnde 500 en 10.000 fr., van aard zijn om de huurwaarde van een handelseigendom te beïnvloeden;

Dat weliswaar de eerste Rechter in zijn beweegredenen aanhaalt dat de deskundige Cloeck op de hoogte was van deze toestand en ook van de overneming van de handelszaak, doch nalaat de elementen naar voren te brengen, waarop hij zijn beslissing doet steunen, terwijl hij in zijn vonnis samen met de deskundige de cliënteel, die gewoonlijk als een zeer bijzonder bestanddeel van de handelszaak doorgaat, als een eventueel element beschouwt om de vastgestelde huurwaarde te rechtvaardigen;

Aangezien verder uit de huurwaarde der voorgebrachte vergelijkingspunten niet voldoende blijkt of in deze huurwaarde de handelszaak al dan niet begrepen is;

Aangezien er aldus voldoende redenen voorhanden zijn om de huurwaarde van het goed te onderzoeken, doch de Rechtbank niet over de nodige gegevens beschikt om deze vaststelling zelf te doen en derhalve van mening is een nieuwe deskundige te moeten aanstellen;

Aangezien de bepalingen van de artikelen 2, 24, 34, 36, 37, 40 en 41 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken werden nageleefd;

Om deze redenen,

de Rechtbank, rechtdoende in hoger beroep, verklaart het hoger beroep ontvankelijk en, er recht op doende, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, alvorens over de grond te oordelen, stelt aan als deskundige de Heer Langbeen, meetkundige-schatter te Mechelen, Leopoldstraat, met opdracht «de normale huurwaarde te bepalen op 1 Augustus 1939 en op 20 December 1951 van het caféhuis «de Eikenboom», Grote Markt 31 te Lier, rekening houdende met zijn ligging, staat van onderhoud en geschiktheid tot het drijven van een café en eventueel tot verdere onderverhuur in kwartieren en met de huurvoorwaarden van de huurovereenkomst, dit alles met inachtneming van de waarde of de huurwaarde van de daarin gevestigde handelszaak, die niet in de verhuur begrepen is; alle inlichtingen te verschaffen om de oplossing van het geschil te kunnen bewerkstelligen en op alle ter zake dienende vragen en opwerpingen van partijen te antwoorden.

Houden de beslissing omtrent de kosten aan.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

. 3e Kamer - 4 Juni 1953.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Janssen.

O. M. : M. Smetryns.

Advocaten : Mrs De Sutter en Van Schoote.

Schenking onder last. — Moeilijkheid om deze na te komen wegens de gespannen verhouding tussen schenker en begiftigde. — Omzetting van de last in een geldschuld.

Schenking onder last om aan de schenker inwoning enz. te verschaffen. Gespannen verhouding tussen schenker en begiftigde maakt de samenwoning onmogelijk. Lasten derhalve omgezet in een geldelijke uitkering.

Roete t./Lippens.

dat de eiseres en wijlen haar echtgenoot op 22 Augustus 1951 aan de verweerder de blote eigendom hebben geschonken van een woonhuis te Boekhoute, Meuleken, nummer 14, gekadaastreerd sectie B, nummers 425 b.2 en 425 c.2; dat de echtgenoot van de eiseres overleden is op 10 April 1952; dat de vordering strekt tot de herroeping van de schenking en ingeschreven werd op het tweede kantoor van hypotheeken te Gent op 12 Januari 1953 ten rande van de overschrijving d.d. 7 September 1951, boek 1338, nr 21;

dat de eiseres aanvoert, dat de verweerder blijk gegeven heeft van ondankbaarheid en in gebreke blijft de bedongen lasten uit te voeren;

dat de dagvaarding ter zake als ingebrekestelling mag gelden;

dat het onmiddellijk in het oog valt dat de eiseres in het beschikkend gedeelte van haar besluiten geen enkel aanbod van bewijs doet, spijs de stellige ontkenningen of de vrij waarschijnlijke uitleggingen van de verweerder; dat in elk geval de aangehaalde feiten niet van voldoende erge aard blijken te zijn om een onmiddellijke herroeping te rechtvaardigen (De Page, VIII, nrs 635 en 658);

dat nochtans de besluiten en bescheiden aantonen, dat de verhoudingen van partijen zo gespannen zijn geworden, dat het samenwonen voor beiden ondraaglijk is geworden en menigvuldige wrijvingen zou veroorzaken; dat het dan ook aangewezen voorkomt de lasten voorzien onder nummer zes van de akte-gifte om te zetten in gelijkwaardige andere en meer bepaald in een maandelijks te storten geldsom (De Page, VIII, nr 635, voetr. 72);

dat de vorenbedoelde lasten hoofdzakelijk bestonden in a) de inwoning; b) de schoonmaak, de was en het naaiwerk; c) de geldsom, die moet toegevoegd worden aan het pensioen van 580 fr. per maand en de huishuur van 500 fr., om aldus het onderhoud van de eiseres te bekostigen; dat deze lasten op 650 fr. per maand mogen geraamd worden, onder voorbehoud van latere wijzigingen in de toestand van de eiseres, waardoor een verhoging zou gerechtvaardigd blijken;

Op deze gronden,

de rechtbank, gelet op de art. 2, 37 en 41 der Wet van 15 Juni 1935;

Overeenkomstig het advies van het Openbaar Ministerie en alle andere besluiten verwerpende;

Zegt voor recht, dat de last, voorzien onder nummer zes van de akte van schenking, omgezet wordt in een bedrag van 650 frank, dat vóór de 1e van ieder

maand moet betaald worden per postwissel en verschuldigd is vanaf d. d. 1 Juni 1953;

Beveelt de inschrijving van dit vonnis overeenkomstig art. 3 tweede lid van de Hypotheekwet;

Veroordeelt de verweerder in de kosten;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad spijs elke voorziening en zonder borgstelling, uitgenomen wat de kosten aangaat.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer - 6 November 1952

Voorzitter : M. De Smet.

Rechters : MM. Loicq en De Baillie.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs Van Herck en Van Hauwermeiren.

Vervoer te water. — In charter-partij vrachtprijs op een vast (« forfaitaire ») bedrag per ton bepaald. — Geen vermindering bij verkorting van de reis. — Havenrechten. — Vaartrechten.

Wanneer de charter-partij voor het vervoer van goederen van een genoemde haven naar een vermelde andere een vaste (forfaitaire) vrachtprijs per ton bepaalt, is de schipper, tenzij anders is overeengekomen, niet verplicht met minder genoegen te nemen, wanneer de bevrachter opdracht geeft om de goederen in een minder ver gelegen haven te lossen.

De havenrechten blijven in principe ten laste van de schipper, op wie de bewijslast rust, dat in het onderhavige geval van dit gebruik bij overeenkomst is afgeweken.

De schipper heeft niet recht op betaling door de bevrachter van het bedrag der vaartrechten, welke hij mocht hebben voldaan voor het gedeelte van de route, dat hij niet heeft moeten varen.

De Witte t/De Wandel.

Overwegende dat de vordering in de eerste plaats strekt tot betaling van 8.337,25 fr. als saldo van de vrachtprijs van het schip «St. Walburga», toebehorend aan eiser, wegens het vervoer van circa 341 ton grint tegen de prijs van 35 Fr. B. per ton, van Maastricht (Nederland) met bestemming Oostende (Bredene);

Overwegende dat verweerder tegenwerpt dat hij de prijs van 35 Fr. per ton niet moet betalen, omdat verweerder in feite de waar niet tot Oostende heeft moeten vervoeren en ze te Brugge heeft mogen lossen; dat verweerder staande houdt dat eiser voor die kortere reis slechts recht heeft op 33 Fr. per ton;

Overwegende dat dit standpunt niet juist is;

dat de charterpartij, in origineel door verweerder voorgebracht en op 9 Juni 1952 getekend door eiser en door de makelaar Hamelers Scheepvaartbedrijf te Maastricht, een forfaitaire prijs van 35 B. Fr. bepaalt voor het vervoer tot Oostende;

dat geen bepaling noch van de wet noch van de overeenkomst de schipper verplicht van een deel van de forfaitaire vrachtprijs af te zien, wanneer de bevrachter zijnerzijds van een deel van het vervoer afziet;

Overwegende dat verweerder weliswaar beweert dat de charterpartij, naar dewelke in het connossement wordt verwezen wat betreft de te betalen vracht, niet op 9, doch op 8 Juli 1952 werd opgesteld en niet een enkele forfaitaire vrachtprijs vermelde, doch een

reeks van elkander verschillende forfaitaire vrachtprijzen volgens de plaats waar verweerder in feite de lading zou lossen;

doch overwegende dat voornoemde charterpartij niet getekend is en eiser stellig ontkent, dat zij ooit aanleiding zou gegeven hebben tot een akkoord van zeventwee;

Overwegende dat de kaairechten volgens het connossement ten laste zijn van verweerder;

dat de havenrechten integendeel in principe ten laste van de schipper blijven en eiser niet bewijst dat partijen in onderhavig geval van die usantie bij overeenkomst zouden afgeweken zijn;

Overwegende dat eiser zich zou dienen te verklaren nopens het deel van de som van 431,15 Fr., hetwelk havenrechten zou betreffen;

Overwegende dat eiser niet gerechtigd is de betaling te vorderen van 138 Fr. als bedrag van vaartrechten, welke hij zou betaald hebben voor de route van Brugge naar Oostende, die hij niet heeft moeten afleggen;

dat de forfaitaire prijs van 35 Fr. hem inderdaad verplichtte tot Oostende te varen, indien verweerder het verlangde, en derhalve alle vaartrechten dekt tot Oostende;

Om deze redenen, de Rechtbank,

Melding makende dat de artikelen 2 en 30 tot 42 der taalwet van 15 Juni 1935 werden nageleefd;

Verklaart de vordering ontvankelijk en, rechtdoende ten gronde, verwijst verweerder om aan eiser te betalen de som van 7338,25 Fr. met de gerechtelijke interesten en de kosten van het geding;

Beveelt aan eiser zich te verklaren nopens het bedrag van de eigenlijke havenrechten, waarover de Rechtbank de uitspraak reserveert;

Verwijst daartoe de zaak naar de terechtzitting van 20 November 1952;

Wijst het meer gevorderde van de hand als niet gegrond.

VREDEGERECHT TE LEUVEN

1e Kanton. — 17 September 1953.

Rechter : M. Peeters.

Advocaten : Mrs Anciaux en Hoschet.

Arbeidsongeval. — Aan hartkwaal lijdend arbeider. — Oorzakelijk verband tussen ongeval en dood van de arbeider.

Wanneer een abnormale krachtinspanning van de arbeider in de uitoefening van zijn werkzaamheden de dood van deze arbeider, die aan een chronische hartkwaal leed, heeft verhaast, bestaat er een oorzakelijk verband tussen het arbeidsongeval en het overlijden.

Meulemans t/ N.V. La Royal Belge.

Herzien de achtereenvolgende tussenvonnissen en voornamelijk het laatste dd. 8 Januari 1953, waarbij de heer dokter Lavenne, uit Leuven aangesteld werd als deskundige met bepaalde opdracht, die zich van deze taak heeft gekweten;

Gezien het ter Griffie neergelegde verslag dd. 23 Maart 1953;

Overwegende dat eiseres tot de toekenning van de eis besluit, daar zij het bewijs heeft geleverd dat er een werkongeval is gebeurd en dat er tussen dit ongeval

en de dood van het slachtoffer een oorzakelijk verband bestaat;

Overwegende dat verweerster tot de afwijzing van de eis besluit, daar eiseres in gebreke is gebleven het bewijs te leveren van het oorzakelijk verband tussen het beweerd ongeval en de dood van het slachtoffer; zij bewijst zelfs niet dat er een ongeval in de zin van de wet op de arbeidsongevallen voorhanden is, vermits de door het slachtoffer geleverde krachtinspanning alle karakter van schielijkheid en abnormaliteit mist, terwijl het verder bewezen is dat het slachtoffer lijdend was aan een chronische hartziekte;

Overwegende dat in zake arbeidsongevallen het bewijs door alle rechtsmiddelen, vermoedens inbegrepen, mag worden geleverd; in casu wordt dit bewijs geleverd, vermits na een grondig en wetenschappelijk onderzoek de deskundige besluit: «dat er een redelijk vermoeden bestaat dat, gezien de toestand van het slachtoffer, er een verband bestaat van versnellende oorzaak tussen zijn overlijden en de inspanning die hij een 15 à 20-tal minuten tevoren geleverd had»; er is geen enkel reden voorhanden om dit besluit van de deskundige niet te aanvaarden en te bekrachtigen; de geleverde krachtinspanning is de versnellende oorzaak geweest van de dood; het repressieve dossier bewijst dat deze krachtinspanning abnormaal en plotseling was en verwekt werd door de plotse werking van een uitwendige kracht; dat dit volledig beantwoord aan de vereisten van de wet op de arbeidsongevallen; het wordt niet betwist, dat het feit gebeurd is op de werkplaats tijdens de uitvoering van het arbeidscontract; een aanhangwagen van circa 8.395 kg. voortduwen, die anders normaal door een speciale trekkoord wordt voortgetrokken, is een abnormale krachtinspanning (cf. Delaruière bl. 52); dat deze abnormale krachtinspanning plotseling gebeurde lijdt geen twijfel daar het in een korte tijdspanne gebeurde; dat deze abnormale en plotse gebeurtenis veroorzaakt werd door een uitwendige kracht: het voortduwen; dat nu het slachtoffer, zonder dat het zelf er van bewust was en nooit over zijn toestand klaagde — aan een hartkwaal leed — sluit geenszins de toepassing der wet op de arbeidsongevallen uit, wanneer het bewezen is, zoals in casu, dat het juist die plotselinge abnormale gebeurtenis is, verwekt door de plotse werking van een uitwendige kracht, die de versnellende oorzaak van zijn overlijden is. (Gent, 17 April 1953; Bull. Ass. 1953, blz. 33 en nota.)

Overwegende immers dat in zake arbeidsongevallen het volstaat dat er tussen het ongeval en de geleden schade een oorzakelijk verband bestaat en dat zoals hier ter zake de pathologische aanleg van het slachtoffer niet de enige oorzaak is van het ongeval. (Verbr. 28 Januari 1909, Pas. 1909-1-116; 8 Juli 1909, Pas. 1-339; 6 Juli 1911, Pas. 1911-1-417; 22 Januari 1931, Pas. 1931-1-44; 30 November 1933, Pas. 1934-1-188; 27 Maart 1952, Journal Trib. 13 Juli 1952);

Overwegende dat het slachtoffer geboren was op 5 Januari 1899, dat eiseres geboren is op 29 Juni 1896 en dat zij op 27 Juni 1925 in het huwelijk getreden is met het slachtoffer; dat het loon van het slachtoffer, uitbetaald tijdens het jaar dat het ongeval voorafging 46.027 frank bedroeg; dat verweerster de verzekeraarster-wet is van de werkgeefster de N.V. Usines Remy te Wijnmaal; dat het past gevolg te geven aan de vordering van eiseres om een derde in kapitaal van de haar toekomende lijfrente, toe te staan;

Om deze redenen,

Geven akte aan verweerster van al haar voorbehouden, namelijk om gebeurlijk hoger beroep in te stellen tegen ons vonnis dd. 26 Juni 1952, alsook tegen alle

daaropvolgende vonnissen, waarbij andere deskundigen in vervanging van de eerstbenoemde werden aangesteld;

Zeggen voor recht dat wijlen Henri De Rademaeker, in leven echtgenoot van eiseres, op 8 October 1951 tijdens de uitvoering van zijn arbeidscontract het slachtoffer is geworden van een arbeidsongeval, ten gevolge waarvan hij is overleden;

Zeggen voor recht dat het loon aan het slachtoffer voor het jaar dat het ongeval voorafging 46.027 frank bedroeg;

Veroordelen verweerster om aan eiseres te betalen de vergoedingen door de wet op de arbeidsongevallen bepaald, zijnde 2.500 frank voor de begrafeniskosten, de lijfrente op het hoger vermeld loon berekend, waarvan een derde in kapitaal;

Verwijzen verweerster tot al de gerechtskosten met inbegrip van de kosten van de lijkschouwing;

Geven akte aan eiseres dat zij haar eis wat betreft de aanleg schat op meer dan 2.000 frank;

Verklaren dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-teenstaande alle voorziening en zonder borgstelling.

VREDEGERECHT TE BRUGGE

2e Kanton. — 28 September 1953.

Rechter: M. van Rollegheem.

Advocaten: Mrs Lamiroy en Ancot.

R. M. Z. — Verplichting van de werkgever tot het betalen van bijdragen alleen voor zijn in dienst staande werknemers. — Aangifte van in dienst van een ander staande werknemers. — Verschoonbare dwaling.

Een werkgever is slechts verplicht tot betaling van bijdragen aan de R.M.Z. voor in zijn dienst staande werknemers. De caféhouder die een contract heeft aangegaan met een orkestleider, in wiens dienst en onder wiens leiding en toezicht de muzikanten staan, is niet verplicht voor dezen bijdragen te betalen aan de R.M.Z.

Hieraan doet niet af, dat de caféhouder aangifte heeft gedaan betreffende bedoelde muzikanten, omdat dit een geval is van verschoonbare dwaling.

R. M. Z. t/ Van Sassenbrouck.

Overwegende dat de eis als voorwerp heeft de betaling van de som van 15263 frank, wegens bijdragen, bijlagen en verwijlrente over 1950, IVde en 1951, Iste en IIde kwartaal;

Overwegende dat gedaagde een onderscheid maakt tussen enerzijds de sommen, verschuldigd voor de muzikanten, en anderzijds die, verschuldigd voor het personeel, dat in de danszaal de klanten bedient;

Overwegende dat, wat de muzikanten betreft, gedaagde besluit tot de ongegrondheid van de eis, omdat zij niet in zijn dienst staan en dat tussen hem en de orkestleider een contract gesloten was;

Overwegende dat, wat het personeel betreft, dat in de zaal bedient, gedingvoerende partijen het eens zijn om dit gedeelte van de eis uit te stellen, daar zal moeten berekend worden wat uit dien hoofde verschuldigd is, wat reeds werd betaald en wat gebeurlijk nog moet betaald worden;

Overwegende dat gedaagde twee exemplaren van de overeenkomst die hij sluit met de orkestleider, voorlegt en dat uit al de bewoordingen en uit al de clausu-

les duidelijk blijkt dat de muzikanten niet in zijn dienst staan; het orkest staat onder de leiding van de orkestmeester; deze laatst werft de muzikanten aan, betaalt ze en contracteert vrij met hen; de orkestleider heeft het opzeggingsrecht en insgelijks het recht een muzikant te vervangen;

Overwegende dat de wetgeving in zake sociale zekerheid enkel van toepassing is op de verhuurders en huurders van diensten (Raoul Horion : Législation sociale, blz. 208);

dat het artikel 2 van het Wetsbesluit dd. 28 December 1944 betreffende de sociale zekerheid der werknemers duidelijk bepaalt dat ze van toepassing is op alle werknemers en werkgevers verbonden door een contract van dienstverhuring;

Overwegende dat muzikanten bedienden zijn; (Wet dd. 9 Juli 1926 : art. 4-8; Van Goethem et Geysen : Le droit du travail, blz. 341 en de aldaar aangehaalde rechtspraak);

Overwegende dat het bediendencontract dit is, waarbij een persoon (bediende) zich verplicht geestesarbeid te verrichten onder de macht, het beheer en het toezicht van een ander persoon (patroon), die zich er toe verbindt de overeengekomen vergoeding te betalen;

Overwegende dat uit de analyse van de door gedaagde voorgelegde overeenkomst blijkt dat de muzikanten geenszins onder zijn macht, beheer en toezicht stonden met het gevolg dat tussen hen en de gedaagde geen bediendencontract bestaat, zodat de wet in zake maatschappelijke zekerheid dan ook niet toepasselijk is; (Corr. Rechtb. Brussel dd. 17 December 1949 in T. S. R. : 1950, blz. 158; Corr. Rechtb. Luik dd. 31 Oktober 1950 in T. S. R. : 1951, blz. III; en in J. T. : 1951, blz. 251. W. R. R. Antwerpen dd. 23 December 1946 in T. S. R. 1947, blz. 71 en R. W. : 1946-47 kol. 954; W. R. R. Antwerpen dd. 10 November 1947 in R. W. : 1947-48 : kol. 1160; Vrederechter Hooglede dd. 29 Juni 1949 in J. J. P. 1950, blz. 91; Handelsrechtbank Antwerpen dd. 13 Mei 1949 in R. W. 1949-1950, kol. 806 en T. S. R. : 1950, blz. 132; P. R. Brussel dd. 13 April 1951 in J. T. : 1952, blz. 674; Geysen : Les contrats des travailleurs : Nrs 117 à 122; Geysen : Jurisprudence du travail : 1922-1948, Nrs 193 à 205);

Overwegende dat dus mag aangenomen worden dat er tussen gedaagde en muzikanten geen contract van dienstverhuring bestaat, wijl tussen gedaagde en de orkestleider een contract van onderneming is tot stand gekomen;

Overwegende dat aanlegger insgelijks opwerpt dat in bepaalde aangiften gedaagde ook de muzikanten vermeldde;

Overwegende dat gedaagde dit niet betwist, doch staande houdt de wet verkeerd te hebben uitgelegd en bepaalde rechtspraak in zijn voordeel inroep;

Overwegende dat het burgerlijk wetboek geen onderscheid maakt tussen de rechtsdwaling en de dwaling omtrent de feiten; dat de ene evengoed als de andere een reden tot vernietigbaarheid van de overeenkomst is; (Laurent : deel XV Nr 505) behalve wat de dading (art. 2052) en de gerechtelijke bekentenis, (artikel 1356) betreft; dat dit aanvaard wordt wat de verschoonbare, doch niet wat de grove dwaling betreft; (Verbreking dd. 10 April 1930 in B. J. : 1930, kol. 326); dat de dwaling die gedaagde beging door de muzikanten aan te geven ongetwijfeld als een verschoonbare dwaling voorkomt;

Om deze redenen :

De Vrederechter van het tweede kanton Brugge, alle andere besluiten verwerpende en rechtdoende op tegenspraak en in eerste aanleg;

Verklaart dit gedeelte van de eis, slaande op de muzikanten ongegrond;

Stelt dit gedeelte van de eis, betreffende het personeel dat in de danszaal bedient, onbepaald uit;

Houdt de beslissing omtrent de kosten aan;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, spijs alle voorziening en zonder borgstelling.

VREDEGERECHT TE KORTRIJK

3e Kanton - 6 October 1953.

Rechter : M. Vandeputte.

Advocaat : Mr Guy Van den Berghe.

**Vertegenwoordiging van partijen voor de Vrederechter.
— Weigering van toelating van een bepaald persoon als vertegenwoordiger.**

Het lid van een kantoor, dat zich belast met het houden van de boeken van zijn cliënten en de behandeling van de vele moeilijkheden, die de sociale wetgeving medebrengt, kan niet toegelaten worden als vertegenwoordiger van een van partijen vóór de Rechter. Dergelijke kantoren gaan zich immers gemakkelijk bezighouden met zaakwaarneming vóór de Rechter, al is het maar in een gespecialiseerde tak, zoals gedingen tegen de R.M.Z.

Een volmacht uitsluitend tot vertegenwoordiging in rechte geeft aan de gemachtigde niet het vermogen om bepaalde eisen te stellen of om een schikking aan te gaan, zodat de Vrederechter daardoor buiten staat is zijn belangrijke taak te vervullen, voornamelijk om een verzoening tussen partijen te bewerkstelligen of het geschil bij te leggen.

R.M.Z. t/Herman.

Gezien de inleidende dagvaarding dd. 19-9-1953;

Aangezien verweerder zich ter zitting laat vertegenwoordigen door de Heer Van Hulle, bediende van een sociaal bureau te Oedelen;

Aangezien aanlegger ons verzoekt vast te stellen, dat verweerder niet geldig vóór de Rechter is vertegenwoordigd, steunend op vroegere beslissingen, onder meer verspreid door de Federatie van de Advocaten en meer bepaald die van de Heer Vrederechter te Stavelot dd. 26-3-52 (J.T. 1952, 548) en die van de Heer Vrederechter te Gent le kanton dd. 26-9-1952;

Overwegende dat dergelijke beslissingen, in de zin waarvan wij trouwens ook reeds uitspraak gedaan hebben, zie o.m. Politierichtbank Kortrijk 27 Febr. '53, voor ieder geval afzonderlijk dienen te worden beschouwd;

Overwegende dat het bureau, waarvan deze gemachtigde deel uitmaakt, niet alleen blijkt gespecialiseerd te zijn in het houden van de comptabiliteit van zijn cliënten en in het oplossen van de vele problemen, welke de huidige sociale wetgeving stelt, maar tevens de vertegenwoordiging vóór de rechtbank van zijn gewone activiteit deel uitmaakt;

Overwegende dat in die omstandigheden niet alleen de beweegredenen, welke de Heren Vrederechters te Gent en Stavelot aangenomen hebben, voorhanden zijn, maar zelfs de meer beperkte criteria, uiteengezet in het vonnis der Handelsrechtbank te Brussel dd. 3-3-53 (Assurance du Crédit tegen De Smet - 9e Kamer);

dat immers blijkt dat dergelijke instellingen, zoals die, waarvan de gemachtigde van verweerder deel

uitmaakt, gemakkelijk overslaan tot ware zaakwaarneming vóór de Rechtbank, al is het slechts in een gespecialiseerde tak, de processen tegen de Rijksdienst van Maanschappelijke Zekerheid;

Overwegende dat dergelijk optreden tegen de zin is van de wet en wij verweerders' gemachtigde niet aanvaarden;

Overwegende dat trouwens niet zonder belang is aan te stippen, dat de voorgelegde volmacht slechts het recht van vertegenwoordiging voorziet;

dat dit stuk de gemachtigde dus zelfs niet in staat zou stellen bepaalde eisen te formuleren, noch een schikking aan te gaan, zodat wij daartegenover zelfs niet in staat zouden zijn onze bijzonderste opdracht uit te voeren, voornamelijk partijen te verzoenen en het geschil bij te leggen;

Overwegende dat het ook past huidig geval uit te stellen om aan verweerder toe te laten te verschijnen;

Om deze redenen;

Wij, Vrederechter, gelet op de wet van 15-6-1935 op het gebruik der talen, weigeren de vertegenwoordiging van verweerder door zijn gemachtigde Van Hulle;

Verwijzen de zaak naar de zitting van 27 October 1953 in voortzetting;

Houden de beslissing omtrent de kosten aan.

VREDEGERECHT TE GENT

1e Kanton — 8 Mei 1953.

Rechter: M. H. Claeys.
Advocaat: Mr J. Ronse.

Onrechtmatige daad. — Roekeloos en tergend verweer. — Voorwaarden voor het bestaan van een verplichting tot schadevergoeding deswege. — Schade vereist.

In principe kan een roekeloos en tergend verweer evenzeer tot schadevergoeding verplichten als het instellen van een roekeloze vordering. Voor de toewijzing ener schadevergoeding is echter het bestaan van schade vereist.

Waar de verweerder veroordeeld wordt tot terugbetaling van de voorgesloten gerechtskosten en de gerechtelijke intresten en die de wettelijke vergoeding zijn voor de vertraging in de betaling van de hoofdsom, bestaat er geen grond tot schadevergoeding, wanneer geen uitzonderlijke uitgaven nodig zijn geweest om de gegrondheid van de eis te bewijzen. Zulks is zeker niet het geval, wanneer in het geheel geen verweer is gevoerd, zoals bij een verstekvonnis.

N.V. Drukkerij Het Volk t/ De Bruyne.

Overwegende dat de eis strekt tot betaling van:

1) 1.789,49 frank uit hoofde van factuur, verschuldigd wegens verkoop van dagbladen.

2) 500,— frank als schadeloosstelling wegens tergende en roekeloze weigering het hoofdbedrag te betalen.

Overwegende dat verweerder niet is verschenen, noch iemand behoorlijk door hem gemachtigd;

Overwegende dat eiseres de toewijzing vordert van de besluiten van het exploit van rechtsingang;

Overwegende dat bij gebrek aan betwisting het

eerste deel van de eis, dit wil zeggen de hoofdvordering, als rechtmatig en gegrond voorkomt; dat verweerder tot betaling van dit bedrag dient te worden veroordeeld;

Overwegende dat een tweede deel van de eis strekt tot betaling van 500,— frank als schadeloosstelling wegens tergende en roekeloze weigering het hoofdbedrag te betalen;

Overwegende dat, indien principieel mag aangenomen worden, dat een roekeloze en tergende verdediging even goed tot schadeloosstelling kan verplichten als het instellen van een roekeloze vordering, het nochtans zeker schijnt, dat het bestaan van een noemenswaardige schade de voorwaarde is voor schadeloosstelling; dat inderdaad, waar de verweerder verwezen wordt tot terugbetaling der voorgesloten gerechtskosten en de gerechtelijke intresten de wettelijke vergoeding zijn voor de vertraging in de betaling van de hoofdsom, er geen grond tot schadeloosstelling bestaat, wanneer geen uitzonderlijke uitgaven nodig zijn geweest om de gegrondheid van de eis te bewijzen;

dat zulks voorzeker het geval niet is, wanneer in het geheel geen verweer gevoerd is, zoals per definitie bij een verstekvonnis;

.....

ARBEIDSGERECHT IN HOGER BEROEP TE ANTWERPEN

26 Augustus 1953

Voorzitter: M. H. Van Oekel
Advocaat: Mr Bruneel.

Vertegenwoordiging van partijen voor Arbeidsgerecht. — Ook voor een «vrijgestelde» van een vakbond is de slechts bij uitzondering te verlenen bijzondere toelating van het rechtscollege vereist.

Blijkens art. 62 der wet van 1926 op de Arbeidsgerechten hebben in beginsel alleen advocaten en pleitbezorgers het recht de gedingvoerende partijen voor de Arbeidsgerechten te vertegenwoordigen; voor alle andere personen is daartoe een schriftelijke volmacht vereist en daarenboven een bijzondere toelating van het Arbeidsgerecht. Deze wettelijke beperking geldt ook ten aanzien van zogenaamde «vrijgestelden» van vakbonden, voor wie art. 62 voornoemd geen uitzondering inhoudt. Dat ook voor de «vrijgestelden» de toelating van het Arbeidsgerecht vereist is, blijkt ten overvloede uit de geschiedenis van de totstandkoming van voormeld wetsartikel.

Iemand, die niet advocaat of pleitbezorger is, mag slechts bij uitzondering worden toegelaten. «Vrijgestelden» van vakbonden bieden niet steeds de waarborg voor volstreekte onafhankelijkheid, die een verdediger behoort te bezitten.

Brouwerij Hobsor t/Uytdenhouwer.

Aangezien voor de beroepene verklaart te willen verschijnen en pleiten De Mey M. ingevolge een hem door beroepene verleende schriftelijke volmacht;

Aangezien beroeper in zijn besluiten verzocht dat de Raad bij toepassing van artikel 62 der wet van 1926 op de Arbeidsgerechten zou verklaren dat dit optreden van voornoemde gemachtigde als vertegenwoordiger en verdediger der beroepene partij niet kan worden

toegelaten; dat over deze opwerping dus vooraf door de Raad dient te worden beraadslaagd en beslist;

Aangezien de Heer De Mey M. voornoemd, in de door hem ingediende besluiten en in zijn ter terechtzitting gedane verklaringen bevestigt op te treden in uitoefening van wat hij noemt «het beroep» van gemachtigde als vrijgestelde voor de Dienst Arbeidsrecht van het gewestelijk Verbond der Christelijke vakbonden der provincie Antwerpen en omgeving en dat het «een vaste gewoonte is geworden» dat vrijgestelden hun leden voor de Werkrechtersraden verdedigen en hij dat persoonlijk ook regelmatig en veelvuldig doet en acht gerechtigd te zijn om ook in onderhavig geval of geding daartoe te worden toegelaten;

Aangezien artikel 62 der wet van 1926 op de Arbeidsgerechten bepaalt, dat partijen recht hebben zich ter zitting te doen vertegenwoordigen door een regelmatig ingeschreven advocaat, een pleitbezorger of een persoon daartoe door de bevoegde kamer gemachtigd en dat partijen zich mogen doen bijstaan door een regelmatig ingeschreven advocaat;

Aangezien uit de tekst dezer wetsbepaling duidelijk blijkt dat in beginsel alleen regelmatig ingeschreven advocaten en pleitbezorgers het recht hebben voor de gedingvoerende partijen op te treden en te pleiten, terwijl voor alle andere personen daartoe een schriftelijke volmacht wordt vereist met daarenboven een speciale toelating van de Raad; Dat deze wettelijke bepaling de woordelijke herhaling is van de gelijkkluidende tekst van art. 9 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, betreffende de vertegenwoordiging en verschijning van partijen voor de Vrederechters en Rechtbanken van Koophandel;

Aangezien de wettelijke beperking, die deze tekst inhoudt, betreffende het optreden van gemachtigden, ook geldt tegenover gemachtigden van vakbonden, voor dewelke artikel 62 der wet van 1926 geen uitzondering noch afwijking inhoudt en deze gemachtigden dus ook aan het gewone recht onderworpen zijn;

Aangezien hieromtrent des te minder twijfel kan bestaan, wanneer men zich wil herinneren dat het oorspronkelijk voorstel van de tekst, die uiteindelijk art. 62 is geworden, de volgende bijvoeglijke bepaling inhield: «Deze toelating geschiedt van rechtswege, zo de gevolmachtigde door een syndicale organisatie werd afgevaardigd», en dat deze van de tekst van artikel 9 (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering) afwijkende bepaling door de wetgever is verworpen en dat bij die gelegenheid een der opponenten had verklaard: «Je demande avec instance à la Chambre de conserver nos principes de représentation des parties, tel qu'ils fonctionnent aujourd'hui; ils ont fait leurs preuves; ils répondent aux besoins de tous», wat een duidelijke verwijzing betekent naar het gewone recht;

Aangezien door de hierboven vermelde tekst van artikel 62 der wet van 1926 en artikel 9 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering de wetgever de toelaatbaarheid van gewone gemachtigden erkent en regelt voor de vertegenwoordiging en de verdediging van gedingvoerende partijen;

Aangezien echter naar de duidelijke geest en zin der wet dergelijke vertegenwoordiging tot «uitzonderingen» dient beperkt te blijven en de rechtsleer en rechtspraak daarom dan ook algemeen oordelen dat die toelating van gewone gemachtigden streng individueel en voor iedere zaak in het bijzonder moet verleend worden en steeds bij bijzondere beslissing;

Aangezien de aldus uitgedrukte stelregel, betreffende het optreden van een gewoon gemachtigde uiteraard bestemd om in de toepassing bij uitzondering te blijven, het logisch onontkoombaar en overigens zeer ge-

rechtvaardig gevolg is van de wettelijke beginselen, die de grondslag vormen onzer «rechtelijke inrichting»; Dat de Belgische Wetgever om redenen van openbare orde het nodig geacht heeft ten einde een goede rechtsbedeling te verzekeren en de rechtsonderhorigen te beschermen en te waarborgen, het recht van verdediging voor de rechtbanken degelijk, volledig vrij en onafhankelijk bij de wet te regelen;

Dat hij te dien einde een wettelijk reglement voor de advocaten heeft uitgevaardigd en in de rechterlijke inrichting heeft ingeschakeld;

Dat om tot de uitoefening van het beroep van advocaat toegelaten te worden, wettelijk voorgeschreven studiën van algemene vorming en van grondige rechtskundige wetenschap vereist worden, een wettelijk voorgeschreven eed opgelegd en een inschrijving bij een der balies onzer Hoven of Rechtbanken, waardoor de beoefenaars van het ambt aan een wettelijke ingerichte tucht zijn onderworpen; dat tegenover deze vereiste waarborgen en opgelegde verplichtingen aan de ingeschreven leden der balie een wettelijk monopolie is toegekend om bij de Hoven en Rechtbanken voor de gedingvoerende partijen op te treden en te pleiten;

Aangezien in het licht dezer beginselen en wettelijke bepalingen het duidelijk en verklaarbaar wordt, waarom de wetgever slechts «bij uitzondering» en «in uitzonderlijke omstandigheden» gewone gemachtigden tot het waarnemen dezer taak heeft toegelaten; dat de aard zelf der daarvoor vereiste voorwaarden en voorgeschreven waarborgen (speciale schriftelijke volmacht, vooraf en steeds individueel bij rechterlijke beslissing te verlenen toelating) het uitzonderlijk karakter van zulk optreden aantonen en bewijzen;

Aangezien ditzelfde uitzonderlijk karakter, zo het nodig ware, nog duidelijk wordt bewezen en in herinnering gebracht door de omzendbrief van 22 December 1936, van de toenmalige Minister van Justitie, de Heer Bovesse, waarbij de betrokken rechtsinstanties nadrukkelijk worden aangezet met bijzondere zorg en nauwgezetheid bij elke te verlenen toelating van gewone gemachtigden de bijzondere redenen en omstandigheden te onderzoeken voor hun toelating;

Aangezien sommigen ten onrechte menen zich te mogen beroepen op zekere verklaringen bij besprekingen van het ontwerp, dat geleid heeft tot de wet van 9 Juli 1926 op de Werkrechtersraden en op enkele woorden uit de hierboven vermelde omzendbrief van de Heer Minister Bovesse, van 22-12-1936 om te beweren dat de secretarissen van vakbonden als «algemene regel» zouden dienen toegelaten te worden om als gemachtigde pleitende partijen, leden van de vakbond, voor de Rechtbank te vertegenwoordigen en te verdedigen; dat men dusdoende de bedoelde uittalingen losrukt uit hun redelijk verband, door zowel bij de besprekingen der wet van 1926 als in de vermelde omzendbrief van de Heer Bovesse het als vaststaand en algemene regel werd aangenomen en voorgesteld dat overeenkomstig artikel 9 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en artikel 62 der wet van 1926 de pleitende partijen in principe het recht hebben zich ter zitting slechts te doen vertegenwoordigen door een regelmatig ingeschreven advocaat of pleitbezorger en dat de vertegenwoordiging en verdediging door een gemachtigde enkel bij uitzondering kan toegelaten worden;

Dat het slechts bij de bespreking over de keuze van de personen die als volmachtdrager zouden mogen toegelaten worden en van de voorwaarden en waarborgen, die daarbij dienen onderzocht te worden, verklaard is, dat in het algemeen secretarissen van vakbonden daarvoor zullen in aanmerking komen; maar dat daardoor niet is bedoeld dat die vertegenwoordigers van vak-

bonden zoals alle andere toegelaten gemachtigden als algemene regel en regelmatig in die hoedanigheid zouden mogen optreden en niet alleen « bij uitzondering »;

Dat aan deze opvatting en voorstelling des te minder kan getwijfeld worden, daar in zijn voormelde omzendbrief van 22-12-1936 de Minister van Justitie, Bovesse, slechts verklaart dat men in het algemeen mag aannemen dat de afgevaardigden van een vakbond bevoegd zijn om als gemachtigden te worden toegelaten, na vooraf uitdrukkelijk in herinnering te hebben gebracht dat « die toelating als een uitzondering op de algemene regel moet beschouwd worden », de algemene regel zijnde : dat alleen advocaten bevoegd zijn om de partijen voor de Rechtbank te vertegenwoordigen;

Aangezien bij toepassing van deze beginselen en ter naleving van de wetten, die het uitoefenen en het monopolium van het beroep van de advocaat regelen, het aan alle personen, die van het verschijnen en pleiten voor partijen hun beroep maken of een gedeelte van hun beroep, die geen advocaat zijn, niet de bij de wet vereiste eed hebben afgelegd en zich niet aan de tucht der leden der balie hebben onderworpen, moet ontzegd worden regelmatig en algemeen als gemachtigden van pleitende partijen op te treden, zoals het aan ieder niet wettig als dusdanig erkende persoon moet ontzegd worden, welke hoedanigheden en bekwaamheden hij anderszins ook moge bezitten, als « bouwmeester » op te treden of als « geneesheer », enz.;

Aangezien in onderhavig geval de Heer De Mey M. in zijn besluiten uitdrukkelijk erkent van zulk optreden zijn « beroep » te maken, alleszins een gedeelte van zijn « beroepsactiviteit »;

Aangezien daarenboven dient te worden opgemerkt, dat de optredende vrijgestelden van vakbonden in betaalde dienst en in verhouding van ondergeschiktheid staan tegenover hun werkgever, die hen met het uitoefenen van hun beroepswerkzaamheden belast; en dat zij dus niet steeds en volledig de waarborg van volstrekte onafhankelijkheid bieden, die het ambt van verdediging voor de Rechtbanken moet bieden en kenmerken;

Aangezien ten slotte, speciaal voor de Werkrechtshouders hieromtrent bijzonder omzichtig dient gehandeld te worden in het belang van de volstrekte en onvoorwaardelijke onpartijdigheid van het gerecht : dat het inderdaad kan voorkomen en voorkomt, dat van de Arbeidsgerechten als zittende rechters deel uitmaken andere vrijgestelde leden van dezelfde vakbond als de optredende gemachtigde en zelfs in diezelfde vakbond als ondergeschikte werken van die optredende gemachtigde;

Dat het dus denkbaar en mogelijk is dat zij in de rechtskundige dienst van hun vakbond te zamen met de optredende, het behandelde geval reeds onderzocht en besproken hebben;

Dat het onaannemelijk is dat door zulke toestanden de onontbeerlijke onpartijdigheid en vrijheid van het gerecht zouden worden in verdenking gebracht;

Aangezien in dezelfde gedachtengang dient te worden opgemerkt dat de gemachtigden in het algemeen steeds als gemachtigde dezelfde persoon aanwijzen en afvaardigen ter vertegenwoordiging van hun leden voor de Rechtbanken;

Dat de leden, die om bijzondere redenen niet persoonlijk kunnen of willen verschijnen dus noodgedwongen aangewezen zijn op die enige ambtelijk aangewezen vertegenwoordiger;

Dat daardoor de vrije keuze van hun vertegenwoordiger en verdediger wordt beperkt en belemmerd, wat

onaannemelijk en onverenigbaar is met het wettelijk principe van de vrijheid van verdediging;

Om deze redenen :

het Arbeidsgerecht van Beroep voor de Provincies Antwerpen en Limburg, Kamer voor gemengd onderzoek, oordeelt en beslist zonder daardoor iets te willen afdoen aan de algemeen erkende eerlijkheid en de beroepsbekwaamheid van de Heer De Mey M., dat deze niet toegelaten kan worden om de partij Uytendhouwer Fred, te vertegenwoordigen, haar te verdedigen en voor haar te pleiten;

Verwijst de zaak naar een later zitting van de Raad, om bij persoonlijk verschijnen van de partijen of bij regelmatige vertegenwoordiging de zaak te behandelen.

INGEZONDEN BIJDAGEN

HET EIGENHANDIG TESTAMENT VAN VREEMDELINGEN IN BELGIË

Tot aanvulling van het artikel : « Het eigenhandig testament van de Nederlanders in België » verschenen in het Rechtskundig Weekblad n° 11, van 29-11-1953, zullen de hiernavolgende beschouwingen wellicht dienstig voorkomen.

* * *

Volgens de Belgische wet kunnen de vreemdelingen hun testament in België op verschillende wijzen opstellen.

Zij mogen de private vorm, voorgeschreven door hun nationale wetgeving, gebruiken. Ook worden zij toegelaten, bij toepassing van de regel van Internationaal privaatrecht « locus regit actum », een authentieke akte te doen opmaken, ofwel eigenhandig hun testament te schrijven. In dit geval moeten zij de vormen eerbiedigen, die de Belgische wet voor het opstellen van eigenhandige testaments voorziet.

De geldigheid van het eigenhandig testament van een vreemdeling in België zal in zijn vaderland niet betwist worden, tenzij de wet van dit land hem verbiedt een testament op zulke wijze te maken.

Welke is de zienswijze in Groot-Brittannië, U.R.S.S., Frankrijk, Italië, Duitsland en de Verenigde Staten nopens deze kwestie?

* * *

In het Engels privaatrecht bestaat het authentieke testament voor notaris niet. Om in Groot-Brittannië geldig te zijn moet het testament van een Britse onderdaan schriftelijk zijn, en door de testateur of door een andere persoon in zijn aanwezigheid of op zijn bevel ondertekend zijn. Bovendien moet het testament opgesteld worden in tegenwoordigheid van twee of meerdere getuigen die de testateur zien ondertekenen en in diens bijzijn het testament zelf ondertekenen.

Volgens het Internationaal privaatrecht is het testament door een Britse onderdaan in het buitenland opgemaakt geldig (welke zijn woonplaats tijdens het opstellen van het testament of op het ogenblik van zijn overlijden ook zij) indien hij en der volgende vormen geëerbiedigd heeft :

- 1) de vorm vereist door de wet van de woonplaats van de testamentermaker tijdens het opstellen van het testament.
- 2) de vorm vereist door de wet van de plaats van het opstellen van het testament.
- 3) de vorm vereist door de Wet van het deel der

Britse gewesten, waar de testamentmaker zijn oorspronkelijke woonplaats had.

* * *

In het Frans burgerlijk recht bestaan er eigenhandige, authentieke, en mystieke testamenten. Bovendien kan men ten gevolge van bijzondere omstandigheden speciale testamenten opstellen. Deze worden aan vereenvoudigde vormen onderworpen en bevoorrechte testamenten genoemd.

Volgens het Internationaal privaatrecht wordt het testament van een Fransman in het buitenland door de regel « locus regit actum » beheerst.

De eenvoudige toepassing van deze regel op de testamenten werd lang betwist wegens een verkeerde opvatting van art. 999 van het Frans B.W. Dit artikel voorziet de mogelijkheid voor de Franse onderdaan van zijn testament in het buitenland volgens de lokale wet op te maken, naar vermeldt enkel de authentieke vorm. Toch wordt nu aangenomen dat de vermelding van art. 999 enkel verklarend is en de buitenlandse privévorm helemaal niet uitsluit.

Een facultatief karakter werd aan de regel « locus regit actum » door het Hof van Cassatie van Frankrijk in zijn arrest van 20-7-1909 gegeven. Volgens dit arrest kan de testateur tussen de wet van de plaats van het opstellen van het testament en zijn persoonlijke wet kiezen.

De testateur kan zich ook tot de consuls wens, die het testament opstellen volgens de wet van de Staat in wiens naam zij hun notariële functies uitoefenen.

* * *

In U.R.S.S. bestaat enkel het notarieel testament. In het buitenland handelen de consuls als notarissen en de testamenten door hen opgesteld staan gelijk met de notariële testamenten. Toch, volgens art. 7 van het B. W., worden de sovjet-onderdanen niet verplicht hun testament in het buitenland naar de vorm van hun nationaal recht op te stellen. Het is voldoende de vorm te gebruiken, die voorzien wordt door de Wet van de plaats waar het testament opgesteld wordt.

* * *

In het Italiaans burgerlijk recht bestaan er twee soorten testamenten: het eigenhandig testament en het testament door een notaris opgesteld. Volgens de nieuwe burgerlijke code wordt de vorm der testamenten bepaald door de wet van de plaats waar het testament opgemaakt wordt, of door de nationale wet van de testateur.

* * *

In het Duits burgerlijk recht bestaan er evenwel twee vormen van testamenten: het eigenhandig testament en het testament voor de notaris of de rechter opgesteld. Volgens art. 24, 3° in fine en 11 van de Inleidingswet van de Duitse Burgerlijke Code mag de Duitse onderdaan zijn testament in het buitenland opstellen volgens de vorm van zijn nationale wet of van de wet van de plaats waar hij dit testament opstelt.

Behalve in Louisiane, die de drie vormen van het Frans recht, eigenhandige, notariële en mystieke testamenten met enkele wijzigingen bewaard heeft, heerst in de Verenigde Staten een enkele vorm van testament.

Het testament moet schriftelijk zijn, maar mag door een derde geschreven worden. Het moet door de testateur getekend worden maar mag ook ondertekend worden door een persoon, daarmee uitdrukkelijk belast en onder leiding van de testateur. Getuigen moeten door hun handtekening verzekeren dat de testateur zijn uiterste wil uitdrukt en dat hij geestesgezond is.

De lokale wetgevingen verschillen wel een weinig,

bij voorbeeld wat het aantal getuigen betreft, maar deze verschillen hebben enkel betrekking op de voorzorgsmaatregelen, die voor het opmaken van het testament dienen eerbiedigd te worden.

De toepassing van de common law in de verschillende Staten van de Vereniging veroorzaakte dikwijls moeilijkheden. Om deze te vermijden werd er een uniforme wet in de 48 staten aangenomen, die dezelfde draagwijdte als een federale wet heeft. Volgens deze is het testament geldig indien het overeenstemt met de bepalingen van de « lex loci actus » ofwel met de vereisten van de wet van de woonplaats van de testateur. Deze wet is ook van toepassing wat betreft de Amerikaanse onderdaan in het buitenland.

* * *

Dit kort overzicht veroorlooft ons vast te stellen dat in de hierboven genoemde staten, de regel « locus regit actum » aangenomen en toepasselijk is wat betreft de testamenten in het buitenland opgemaakt.

Deze verschillende onderdanen kunnen dus in België een eigenhandig testament opstellen, volgens de vereisten van de Belgische wet, hetwelk in hun vaderland geldig zal zijn.

G. GIBBON,
Advocaat te Antwerpen.

TAALKUNDIGE KRONIEK

René Bailly: *DICTIONNAIRE DES SYNONYMES de la langue française*. Paris, Librairie Larousse, 8°, 626 pp.

Les synonymes constituent un élément essentiel de la langue, qu'ils enrichissent par la précision et la vérité qu'ils apportent à l'expression.

Michel de Toro (1)

We hebben sinds enkele jaren een tweetal werken over synonymiek: « *Nederlandsche Taalschat* » door J. Cauberghe, III. Synoniemen, antoniemen, homoniemen en paroniemen (Turnhout, Brepols) en *Dictionnaire des synonymes français-néerlandais*. Nederlands-Frans synoniemenwoordenboek, door J. Froimont. (Ibid., 1948). Beide handleidingen zijn belangwekkend doordat ze in Vlaanderen eindelijk een leemte aanvullen.

Op het gebied van de studie van de zinverwante woorden was Noord-Nederland ons reeds lang vooruit. Overbekend is — of was — het « *Woordenboek der Nederduitse Synoniemen* » door P. Weiland en G. Landré, ('s Gravenhage, 1821). Nadien verscheen het veel gebruikte « *Handwoordenboek van Nederlandse Synoniemen* », (5de dr.) door J. Hendriks, (Tiel, 1908). Een handige leidraad voor schoolgebruik was « *Keur van Nederlandsche Synoniemen* » (15de dr.), door T. Pluim, (Purmerend, 1922). In zijn « *Encyclopaedisch Woordenboek* » (drie kloeki delen) verstrekt R. K. Kuipers eveneens belangrijke inlichtingen bij het gebruik van synoniemen.

De studie der synoniemen is een moeilijk vak. Aan elk woord moet de lexicograaf een oplossing geven. « Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis der synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden. » (2)

In Frankrijk werd dat taalkundig studieveld met voorliefde beoefend.

De baanbreker op dat gebied was Abbé Girard met « *La Justesse de la langue française ou les Différentes Significations des mots qui passent pour être synonymes* », (1718). Hierop volgden Roubaud: « *Nouveaux*

Synonymes français », (1785); Guizot, « Nouveau Dictionnaire des Synonymes », (1809); Laveux : « Dictionnaire synonymique de la langue française ». (1828). Een hoogtepunt in de synonymiek bereikt de scherpzinnige taalkundige en dialecticus B. Lafaye met zijn beroemde en streng wetenschappelijke uitgave : « Dictionnaire des Synonymes de la langue française » (1858, 1^e uitg.; 1884, 2de uitg.), die nog altijd veelvuldig in noten wordt vermeld.

Met de uitbreiding van kunsten en wetenschappen en de ontwikkeling van de taalkunde bleek de uitgave van een modern werk over de Franse zinverwante woorden zeer gewenst. Larousse voorzag andermaal in die scherpe behoefte. De handleiding van de taalvorser René Bailly : « *Dictionnaire des Synonymes de la langue française* » was voor velen een aangename verrassing.

Op taalkundig gebied brengt dit woordenboek de verlangde en vereiste verbetering en vernieuwing. We stellen dadelijk vast dat de samensteller zijn ontzaglijk taalmateriaal volkomen beheerst. De schrijver volgde geen te strenge wetenschappelijke methode. Hij vermeed wijldopige taal- en geschiedkundige bespiegelingen. Hij gaf bovenal een praktische uiteenzetting betreffende het gebruik van synoniemen. De auteur merkt op : « ...on voit que chaque siècle a besoin de ses dictionnaires de synonymes. Le nôtre s'est donc efforcé d'être le dictionnaire du XXe siècle... ».

De taalkundige ophelderingen van de heer René Bailly zijn doorgaans bevattelijk. Met enige kernachtige opmerkingen verklaart hij de betekenis van talloze zinverwante woorden.

De woordjes *dorénavant* en *désormais* worden heel vaak met elkander verward. Deze bijwoorden hebben nochtans niet dezelfde betekenis. De lexicograaf verklaart het onderscheid als volgt :

Dorénavant est généralement affirmatif et emporte l'idée de promesse : *Dorénavant nous arriverons tous à l'heure*.

Désormais, beaucoup plus absolu et catégorique que dorénavant, est souvent négatif : *Désormais nous ne le recevrons plus*. (Zie het trefwoord : *avenir*).

Deze klare uitlegkunde aangaande honderden woorden verschaft de gebruiker een helder inzicht in de verscholen fijnheden van het Frans.

Bij de grondige studie van de synoniemen ruimt de bewerker veel plaats in voor verwijzingen naar gelijk-betekende woorden, etymologische verklaringen; allerhande verkortingen als *arch.*, *class.*, *dial.*, *fam.*, *iron.*, *ord.*, *pop.* enz. pleiten voor de nauwgezetheid waarmee deze leidsman zijn taalkundige taak heeft waargenomen. We halen nog enkele kenschetsende voorbeelden aan :

Air (A noter qu'au pluriel ce terme est syn. d'*atmosphère*).

Boiteux... banban est populaire et *clampin*, *vieilli*.

Boulevard (de l'all. *Bollwerk*, *fortification*),...

Hommes de lettres, comme *homme de plume* (qui est vx) désigne l'écrivain qui vit de la vente de ses livres.

Moult, syn. de *beaucoup* est vieux; il ne s'emploie guère...

Dramaturg [beter] : *auteur dramatique*, moins us. et souvent péj.

Stopper, qui est un anglicisme (de *to stop*, arrêter)...

Deze uittreksels bewijzen genoegzaam dat de heer Bailly ons op geen zinloos taalkundig strooigoed heeft verrast, maar een degelijk en onmisbaar handboek samenstelde. We treffen er ook niet de stijf- en droogheid in aan van sommige leerboeken. Veel bladzijden dragen de stempel van oorspronkelijkheid en van de eigentijdse geest.

We overdrievens geenszins als we hieraan toevoegen, dat dit handboek ruimschoots zal bijdragen tot de juiste gedachtenvertolking en tot het verwerven van een betere en fijnere woordenkeus.

Is het gebruik van het passende, het juiste woord niet een van de meest gewichtige voorschriften om een leesbaar en voortreffelijk proza te schrijven?

Albert Blontrock.

(1) Cfr. *Dictionnaire des synonymes de la langue française*. Préface — VII. *Bibliographie*.

(2) *Nederlandsche Taalschat* door J. Cauberghe. III. — Synoniemen, autoniemen, homoniemen en paroniemen. Turnhout, Brepols, 8°, 416 blz. — Cfr. « Voorbericht ».

TIJDSCHRIFTEN

Verzameling der Arresten en Adviezen van de Raad van State - Mei 1953.
Rechtspraak.

Algemeen fiscaal Tijdschrift - n° 3 - November 1953.
A. Vidts, De wet van 27 Juli 1953 om de invordering der directe belastingen te bespoedigen.

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht - n° 4-5 - Juli-September 1953.

J. Mertens de Wilmars, De Europese defensiegemeenschap en de grondwet. — Jhr Mr M. F. Van Panhuys, De nieuwe Nederlandse Grondwet. — A. De Meerleer, De Europese Politieke gemeenschap. — Fr. De Meyse, Het stakingsrecht der ambtenaren.

Nederlands Juristenblad - afl. 4 - 28 November 1953.

Mr W. H. Nagel, Herziening aan de bepalingen betreffende voorwaardelijke invrijheidstelling. — Dr W. F. van Leeuwen, Mr Th. I. van der Veen en Mr J. J. van Geuns, Eerst betalen, dan kwitantie. — Mr P. Zonderland, Rechterlijke contrôle op de aanwijzing van « respresentative » organisaties uit het bedrijfsleven.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie - n° 4323 - 28 November 1953.

Prof. Mr Ph. A. N. Houwing, De inhoud van de verbintenissen en de overmacht (VIII). — Mr L. J. Schiethart, Enkele kritische kanttekeningen bij het ontwerp Boswet.

Journal des Tribunaux - n° 4000 - 29 novembre 1953.

Jacques Leveau, Le procès d'Oradour dépassait-il la justice des hommes? — Jurisprudence.

Jurisprudence du Port d'Anvers - fasc. 1 & 2 - 1953.

Affrètement fluvial. — Affrètement maritime. — Assistance. — Epave. — Obligation solidaire. — Prescription.

fasc. 3 & 4 - 1953.

Abordage. — Action en justice. — Affrètement. — Affrètement fluvial. — Assurances. — Assurances maritimes. — Compétence. — Constatations. — Droit comparé. — Expertise. — Epave. — Vente CIF. — Voies navigables.

Revue de l'Administration et du droit administratif de la Belgique - 11e livraison.

Etat civil. — Elections. — Energie électrique. — Responsabilité.

L'ingénieur-conseil - Revue de droit intellectuel - n° 9-10 - septembre-octobre 1953.

Législation belge. — Jurisprudence belge.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités - n° 8 - octobre 1953.

Jean Fonteyne, Travaux cause directe de dommage à un immeuble voisin — non constatation d'une faute — non responsabilité.